

6
29 L
67

ዝንቱ፡ መጽሐፈ፡ ትምህርት፡ ዘልሳነ፡ ግዕዝ፡ ዘይሰ-
መይ፡ ከለዳዊ፡ ሐዲስ፡ ሰርአት፡ ተገብረ፡ ከመ፡ ይት-
መሀሩ፡ እለ፡ ኢየአምሩ፡ ሠናይ፡ ውእቱ፡ ተገብረ፡ በእደ፡
ማሪአኖ፡ ዊቶሪዮ፡ ዘሪአቲ ፡፡

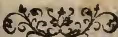
CHALDEAE SEV AETHIOPICAE LINGVAE INSTITVTIONES:

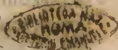
Nunquam antea a Latinis visæ, opus
vtile, ac eruditum.

Item.

OMNIVM AETHIOPIAE REGVM
qui ab inundato terrarũ orbe vsq;
ad nostra tẽpora imperarunt
Libellus:

Hactenus tam Græcis, q̃ Latinis ignoratus,
nuper ex Aethiopica translatus lingua.

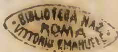

MARCELLO CERVINO CARD. AMPLISSIMO.

Marianus Victorius Reatinus. S. P. D.

T si multa sint, quæ Christianam Remp. præ scelerum multitudine, atq; hereticorum numero quotidie pullulantium, propemodum iam fatiscentẽ, atq; labantem, tempestate nostra iuuare, ac dissidentes, palatosq; hominum animos in vnam sententiarum concordiam reuocare, et colligere valeant: haud tamen paruipendenda est hac in re etiam variarum linguarũ cognitio, quibus & corrupti interdũ codices emendantur, mutiliq; resarciuntur, & plurimarum rerum scientia, vt ea natio quæq; p singulas terrarum partes dispersa abundat, acquiritur, & comparatur: Laboratum est vt existimamus, hanc ob caussam, aliquot ab hinc annis, a multis egregii, præstantisq; ingenii viris, vt tam græca, q̃ hebrea lingua, quæ duæ cæteris externis, nobis vtiliores, magisq; necessariæ, omnino ferè apud Christianos per Europam intercidebant, pristino restituerentur nitori, eoq; discipulorum studio, ac frequentatione percolerentur, qua &

a maioribus nostris lectas, & celebratas illi perceperant: euenit tandem quod optabāt, idq; felicius, ac fortunatius multo, quàm hominum expectatio esset: si quidem adeo ætate nostra cum scientiarum omnia studia, tū etiam linguarum cognitio refloruerunt, vt maiorum nostrorum celeberrima illa tempora, non solum adæquasse, sed etiam superasse propemodū videamur: ex qua re quantum lucri, atq; emolumenti Christiana religio hactenus fecerit, narratu haud facile est: quando non minus obstinatorum Iudeorū perfidia, hebreis, q̄ nouorum hereticorum peruicax, insolensq; demētia, græcis libris, validius q̄ multo antea, retunditur, ac confutatur: Norunt omnes eruditi quid in hoc Iustinus, quid Clemens, & Irenæus præstiterint, quid & sexcenti alii Reip. nostræ proceres, qui partim exoriēte, partim efflorescente religione, pro Christiana veritate græce, eleganterq; scripserunt: ab iis enim oium temporū attestatione recepta, quātū miseri, insolentesq; lutheriani ab ipsa veritate aberrent, quantumue decipiantur, late, copioseq; probatur: constat enim per eos, vel ex vna tantum, quæ in hoc est, perpetua Christianæ societatis consensione conclu-

ſum, illud quod Romana, cæterarum pa-
rens, docet eccleſia, nequaq̃ eſſe nouũ, homi
numq́; ingeniis inuentum, atq; excogitatum
, vt ipſi criminando obiiciunt, ſed diuinitus
ab ipſo Chriſto acceptum, nobiſq́; per apo-
ſtolos; partim ſcripto enarratũ, partim vſu
atq; conſuetudine traditum: At quis eſt ille
q neſciat, ſcriptores hos, quibus veluti for-
tibus, validiſq́; columnis haud parũ hoc ec-
cleſiæ corpus innititur, atq; firmatur, ſolo
græcæ linguæ auxilio inuentos primum, de
inde diuulgatos fuiſſe, cum antea ob linguæ
ignorationem; ſitu, lituriſq́; obducti, veluti
res, quæ nihil ad nos pertineret, vt aurũ luto
ſepultum, inter tineas, teredineſq́; relicti, de
liteſcebant? Omittimus, idq́; conſulto, vtili
tates alias, quæ non ſolum ex græca, verum
etiã ex hebrea lingua nobis vſq; ad hãc diẽ
obuenere, & quotidie cumulatius, auſpica-
tiuſq́; obueniunt: perſpicua eſt .n. res ex ſe
ipſa, ita, vt demõſtratione aliqua nequaq̃ in-
digeat. At & ſi multa, præcipuaq́; cõmoda,
atq; emolumenta ſint, quæ harum duarũ ad
iumento linguarũ nobis obueniunt, haud ta
men ita fœcunda, ac redundãtia ſunt, vt alia
rum quoq; linguarum ope ſuppleri, augeriq́;
aliqua ex parte nõ poſſint, præſertim ſi chri

ſtianorũ linguæ ſint illæ, quadamuc inuicẽ
conuenientia, & cõſecutione, aut ab iis dua
bus pendere, aut contra hæ ab illis exoriri
videantur: Multæ ſunt quidem illæ, qui ne-
ſciat? verum poſt latinam, græcam, atq; he
bream, maioribus noſtris celebrior, præſtã
tiorq́; chaldæa, quæ & babilonica, ſemp ha
bita eſt: hoc aũt q̃ vere dicatur, vel vno D.
Hieronymi exemplo ſatis probatur: is .n.
ſe eam ingenti ſumptu, magnoq́; labore di-
diciſſe multis ſuorũ operum locis teſtatur:
factum eſt aũt hoc a ſãctiſſimo, atq; eruditiſ
ſimo viro ea ratione, quemadmodũ euentus
ipſe mõſtrauit, vt ea quæ in veteri teſtamẽ
to hac lingua conſcripta erant, nõ ſolum in
telligeret, verumẽt in latinam linguam fide
lius tranferret, ac interpretaretur. Pendet
Chaldæa ipſa, de qua modo loquimur, ab
hebrea, quemadmodũ a Chaldæa pendet Sy
riaca, Arabica, & Aethiopica, quamobrem
Chaldææ ipſæ quoq; ex eo ſunt appellatæ:
Quæ quinq; linguæ tanta inuicem conueni-
entia, atq; ſimilitudine cõiunctæ, copulatæq́;
ſunt, vt qui vnã optime calleat, aliam quoq;
haud parua ex parte intelligere poſſit: im-
pedimẽto eſt hac in re inprimis pronuncia-
tionis diuerſitas, ipſiusq́; grãmaticæ igno-

ratio quãdo & si multa nomina ex vno, eodemq́ principio prodeãt, abeunt tamen sæpesæpius in diuersa, ac veluti rami q se late p aera vagati profuderunt, inter se sparsa diuiduntur: nec satis est ꝙ interdum vna omnium sit radix, atq́ origo, nisi notitiã quandam habeas, qua a multiplicibus verborum ramis paulatim te extricãdo, ad vnum arboris truncum recolligas, indeq́ in altum suspiciens, ramorũ diuersitatem, ac etiam dissimilitudinem recognoscas: At si quod & in arboribus interdum cõtingit, plures verborum trunci, ex vna eademq́ radice prodeãt, quod euenit cũ idem verbum latius emergens, in plura capita, pluresq́ verius se partitur origenes, minime sufficit truncũ vnũ amplecti, sed opus est, vt in terrã descendẽs, suffossa humo, radicem ipsam diligenter inuenias, indeq́ erecta facie tam truncorum, q̃ ẽt ramorum dispicias diuersitatem: hoc aũt sine cuiusq́ linguæ grãmatica fieri nequaq̃ potest: quod euenit quia cum alter ab altero pronunciatione differat, diuersisq́ aliâs magis, aliâs minus grãmaticæ loquatur regulis, is qui propriæ linguæ sonum nõ audit, nec quæ in nominibus facta sit variatio, p grammaticam agnoscit, aliã linguam a sua omni-

no diuersam, aliasq; verborum significatio-
nes esse putat: Magna igitur vtilitas est, quæ
ex linguarũ cognitione percipitur, p̃sertim
si talis fuerit earum natura atq; conditio, vt
mutua quadam propinquitate, qui vnã intel
ligit, cæteras quoq; aliqua ex parte intelli-
gere valeat, sicut euenit iis de quibus in præ
sentia pertractamus, modo non temere, aut
casu, sed comitibus regulis, duceq; ratione
aliquis ad eas accedat: impulit iampridem
hoc ipsum nos, vt inter cætera literarũ stu-
dia, quibus ab ineunte ætate partim natura
ipsa incitante, partim persuadente ratione
operã damus, linguarum quoq; scientiã nõ
omitteremus, sed quocũq; labore, ingenioq;
id a nobis fieri posset, illas amplecteremur:
idq; nullam aliam ob causam, nisi vt aliqua
inde vtilitas, vel nobis solis, vel aliis quoq;
nobiscum, exoriretur: facimus hoc ipsum
iandiu, verum animosius forsitan, q̃ fortuna
tius: ex quo euenit, vt dũ vires nostras aio
potius, q̃ fortitudine, ac robore metientes,
multa vndiq; quæ discamus, cum legendo,
tum audiendo, percontãdoq; conquirimus,
forte Romæ in Aethiopicam inciderimus
linguã: hãc aũt cum celeber rimam esse, om-
niumq; quæ ab ipsa Chaldæa, seu babiloni-

ca exoriuntur, emendatissimã, vt quam ab oĩ externorum bellorum incursione expertem semp, immunemq; fuisse perceperamus, discere cœpimus, Petro Aethiope, viro quidem benigno, ac perhumano, suæ linguæ peritissimo, tibiq; admodum intimo, & familiari, non solum adhortante, verumẽt maxima cum beneuolentia perdocente. Visa est nobis initio ea prouincia perdifficilis, & quæ ab homine latino propemodũ penetrari impossibile esset: idue non solum proptere a ꝙ aliquem apud Aethiopes librum, quo hæc lingua cõmode, facileq; edisci liceret, nõ reperiebamus, sed ẽt quia aliquẽ q de ea grãmaticam scripsisset, nec legeramus; nec ẽt audieramus: sed contra potius, erant qui affirmarent nullã omnino huius linguæ grãmaticam esse, nec legibus, aut compẽdio aliquo, vt cæteras disci, sed longo tantum vsu loquendiq; consuetudine percipi. Quamobrem horrebat animus aggredi opus, quod veluti vastum quoddã, immaneq; corpus, nec satis comprehendi quod esset, nec attrectari nisi cœcis, nutantibusq; manibus posset: inerat tamen altera ex parte ingens quidam discendi ardor, immensaq; intelligendi cupiditas: succurrebat gentẽ hãc, a qua linguæ

nomẽ est inditum, christianã esse, veniebat in mentem ab Eunucho primum, deinde a Mattheo Euangelista edoctam. concludebatur postremo, aliqua apud eã reperiri forsitan posse, quibus afflictatis modo ac penè collabentibus Christianorũ rebus subueniri, sacraq; religionis pietas exerceri, atq; amplificari aliqua ex parte posset. Parum obstabat audisse Aethiopes superstitionis nota haud quaq̃ carere, esseq; gentem ab erroribus quibusdam in religione, vt cæteras, quæ Orientem, & Meridiem incolunt, minime liberã & alienam: subibat enim animo statim, christiani hominis officium esse, vndiq; quod bonum esset, argutarum Apũ more in cõmunem omnium vtilitatẽ colligere, & comportare: addebat incitatis nobis calcaria gentis in Romanã Eccl. haud infima, vulgarisq; affectio, quãdo tam ex gestis Cõcilii Florentini sub Eugenio Quarto habiti, vbi Aethiopes interfuere q̃ ex literis ad Leonem. X. & Clementem. VII. Pontifices Max. missis, aperte cognoscebamus, quanta reuerentia, quantaue obseruatione illam coleret, & vt omniũ christianorũ carissimam parentem, supremamq; magistram veneraretur. Dum hæc igitur animo sedulo volui-

mus,menteq; in diuersa pertracta,constitui a nobis certo nō potest, quid nā facto opus sit, forte euenit,vt inter discendum animad uerterimus,hanc linguā non paruā cum he-braica similitudinem habere: quod verum esse,cum aliquanto diligentius postea perpē derimus,resumpto animo, prouinciā quam initio a limine tantum salutaueramus ; vt cunq; introgressi, regulas quasdam, quibus cōmode lingua perdisci possit,cōposuimus, vsi in hoc non solum Petri,aliorūq; Aethio pum, virorum hac in lingua eruditissimorū ope,atq; iudicio, sed hebraicæ quoq; grāma ticæ, cui veluti germana hæc est, auxilio: iuuit etiā non parum, sacros libros,qui tam Aethiopibus, q̄ nobis cōmunes sunt, inuicē interdum conferre , eoq; modo grāmaticæ rationem sedulo examinando reperire,rep-tamq; in capita quædam,regulasq; digerere: peccari potuit in pluribus, nō negamus, ve-rum quantuscunq; sit error, venia dignus ē: si quidem primi ob publicam vtilitatem su-scepti conatus, non tā ex aliquo defectu re-prehendendi, q̄ ex iuuandi affectione excu-sandi sunt. Agressi enim sumus opus a ne-mine alio vel græcorum, vel ēt latinorū at-tentatum, quæ vna ratio cum publicam secū

habeat vtilitatem coniunctam, ad ædendum nos impulit, veriusq́ꝫ, repugnante ē natura, coegit. Adest tibi ac qdē valde familiariter Petrus Paulus Gualterius Aretinus, vir doctus, at perhumanus, q solus ex nostratibus possit errores corrigere, & qd in opere aut remouendum sit, aut etiā addendum indicare, siquidem ante eum nullus ex latinis hominibus hac in lingua legitur profecisse. Parum refert, ꝙ Ioannes Potken Coloniensis iampridem Dauidicos Psalmos Aethiopice conscriptos ædiderit, cum eomet prodente compertissimū sit, illum non solum linguæ ignorasse grāmaticam, sed ē imperitorum quorundam Aethiopum testimonio persuasum, existimasse, eam sine certis grāmaticæ regulis, solo tantum vsu, loquendiue cōsuetudine percipi. Verum quæ linguæ vtilitas sit, tute nobis melius nosti, qui non solum nouum Christi testamentū, vt es omnis literarum generis amātissimus, eamet ipsa imprimi, ædiq́ꝫ curasti, sed etiā qui nam sacri, veteresq́ꝫ scriptores, vel ex Græca, vel ex Syriaca in hanc linguam fideliter translati sint, pluries, vt existimamus, ab Aethiopibus percepisti: si parua hæc alicui videatur vtilitas, certe parua ea non est, ꝙ complures

apud Aethiopes scriptores reperiuntur, qui ſacras literas docte, ac erudite interpretati ſunt. Pluriſacimus aũt nos poſt exemplar illud hebreum, quod in bibliotheca Pamphili ætate D. Hieronymi aſſeruatum, illudue quod ab eo tranſcriptum, nusq̃ alibi terrarũ amplius viſum legimus, ſacrum Matthei Euangelium hac eadem lingua cõſcriptum, cum conſtet ſub Hertaco Rege, quem illi ገበ ጸ: alio nomine appellant in Aethiopia illum pro Chriſto obiiſſe, nam ſiue ab ipſomet Euangeliſta, vt quidam putant, & ratio perſuadet, ſiue ab alio quopiam ex hebrea in eam linguam translatum ſit, par eſt vt exiſtimemus emendatiſſimum illud eſſe, & hoc quia non ſolum magna eſt inter vtranq; linguã propinquitas, atq; cõuenientia, idemq; prorſus dictionis genus, ſed etiã quia vetuſtiſſimo tp̃e illud in eam linguam translatum eſt. Vt aũt ad extremum cæteras omittamus, an non ingens vtilitas illius gentis diſcere linguam, quæ lato, ac vaſto imperio Chriſtum colens, ad Romanam Ecclesiam, veluti ad optimã, præcipuamq; parentem, ſuppliciter quotidie bracchia tollat, opem, auxiliumq; lacrimis, precibusq; imploret, idue non vt noſtris fortunis, quæ

ſatis amplæ apud Aethiopes ſunt, neq; vt mi litaribus copiis, q̃bus illi maximeabundant, adiuuetur, ſed vt ꝑ nos ea quæ ad diuinũ cul tum, ſacra m'q; pertinent religionẽ, fidelius, atq; vberius edoceatur: & tamen negligi- mus, numeroſamq; nationem, dum paucos, ac obſtinatos Germanos, q partim ob igno- rantiam, partim ob ſuperbiam, ac peruica- ciam ab obedientia Romanæ Eccl. ipſaq; propius veritate petulanter rebellarunt, re- ducere omni conamine ſatagimus, deſeri- mus, relinquimusq;: cum tamen ad obtem- perãdum iam perſuaſam, & promptam, par- uo labore a quibusdam erroribus, quibus cum maiorum ſuperſtitione, tum Græcorũ: Aegiptiorumq; ſubdola quadam obreptio- ne imbuta eſt, reuocare, expurgareq; valere mus: Quod ſi fieret, arctiusq; q̃ hactenus cõ- tigerit, ſocietas, amicitiaq; cum ea gente cõ tineretur, tanta infeſtatione Turcam Aſiæ Principem in confinibus Aegypti illa pre- mere poſſet, vt non ſolum tam præpotentẽ hoſtem, nobis hodie plus nimio formidabi lem a ceruicibus noſtris amoueret, ſed etiã terræ Hieroſolymitanæ aliquando recupe- rãdæ, haud parua cõciperetur ſpes. Suſcipe igitur optime, atq; eruditiſſime Marcelle,

hoc, quodcunq; sit, opus, tuo enim dicatum nomini prodit in vulgus: & homines, qui natura alioqui ipsa ad discendum mouentur ac impelluntur, cum exemplo, quo cunctis es hominibus admirabilis, tum etiam illa, quæ tibi accurata, ac præcipua est dicendi maiestas, vt hanc quoq; linguam non negligant, adhortare. Aperuimus nos interea aditum, hāc paruam linguæ εἰσαγωγὴν eo, quo potuimus, ingenio, describēdo: addidimusq; in fine Regum omniū, qui ab inundatis terris vsq; ad nostra tempora in Aethiopia imperarunt, historiam. Breue quidem vtrunq; est opus, verum vtile, & tam a Latinis, q̄ a Græcis hactenus ignoratum: quamobrem raritate sua confisum, tuæ præsentiæ grauitatem minime reformidat: nam & si nullus in eo sit linguæ splendor, aut ornamenti decor, quo tuos ingredi lares, propiusq; accedere, ac comminus audeat compellare, scit tamen te vtilia iocūdis semper præponere, nec tā amplecti, quod delectet, q̄ quod prosit. Vale.

Ethiopicam linguam, quam Chaldæam vocant Aethio- pes, veluti quæ a Chaldæa ba bilonica exoriatur, hebraicæ quam maxime similem esse, haud dubium est: quod euenit, quia ab he- brea non secus q̃ Syriaca, Arabica, ac etiam Babilonica, quam Assyriacã ẽt appellamus, originem ducit: scimus tamen Aethiopes contrarium asseuerare, velleq́ hebraicam po steriorem, & a sua progenitam potius esse: vtcunq́ satis ex hoc constat; facilime per- discere hanc posse, qui hebraicam ipsam cal leat, si quidem maior nominum pars vtri- usq́ linguæ communis est, suntue eædem ferê in grammatica regulæ, idem dictio- nis genus, iidemq́ in describẽdis, signãdisq́ uocalibus literis ritus: nã vbi hebrei pũctis, lineisq́ exterius literæ appositis, vocales explicãt, Aethiopes quoq́ idẽ faciunt, diffe runtq́ in hoc vno, q̄ lineã ipsam, pũctumq́ exterius haud ascribunt, sed ipsismet literis cõiungunt: est & alia differentia, q̄ interdũ Aethiopes, nõ solũ lineã nõ adiũgunt, sedẽt partẽ ipsius met literæ detruncãt, atq́ rescin

dunt, vt euenit maiori ex parte literis quæ sunt.4.ac vltimæ classis est & in punctorum quoq; potestate, quãtitate ue nõ parua inter eosdem similitudo si quidem literæ primæ classis, habent a breue : idest patah, literæ secũdæ u longũ, idest vausurech, tertiæ hirech, quartæ a longum, idest camez, quintæ e longum, hoc est, zere, sextæ e breue ac etiã mobile, hoc est, sceuà, septimæ vero ω magnum, seu longũ, hoc est ho lem: quæ omnia, prima sunt penes ip sos iudeos puncta, principesq; voca les: Alphabetum quoq; ipsum, quod latinis, aut græcis literis, quarum tan tum copiam apud impressorem habui mus, explicari minus cõmode potest, vt quod latino; aut græco parum ap posite respondeat; hebraico, cui illud affine est, optime exprimitur, ac expli catur : verum literarum hebrearum ordinem, in hunc modum inuertere, transponereq; oportet, vt quælibet earum, singulis quæ in subscripto Aethiopum alphabeto ex ordine po sitæ sunt proprio respondeat loco.

Alphabetũ

Alph. hebr

he
lamed
chet
mem
samech
res
sin
Kof
bet
tau
Chet pro fun.
nun
aleph
caf
vau
hain
zain
iod
dalet
ghimel
thet
pe fortius
tzade
tzade cũ da
phe (ghes
pe .i. eadẽ li
tera cũ pun
cto daghes.

Alphabetū vel Syllabariū Chaldeū siue Aethiop.

	ግእዝ:		ካእብ:		ሣልስ:		ራብዕ:		ኃምስ:		ሳድስ:		ሳብዕ:		
hoi	ሀ	ha	ሁ	hu	ሂ	hi	ሃ	ha	ሄ	he	ህ	h	ሆ	hω	
laui	ለ	la	ሉ	lu	ሊ	li	ላ	la	ሌ	le	ል	l	ሎ	lω	
haut	ሐ	ha	ሑ	hu	ሒ	hi	ሓ	ha	ሔ	he	ሕ	h	ሖ	hω	fortius
mai	መ	ma	ሙ	mu	ሚ	mi	ማ	ma	ሜ	me	ም	m	ሞ	mω	
ſaut	ሰ	sa	ሱ	su	ሲ	si	ሳ	sa	ሴ	se	ስ	s	ሶ	sω	samech
res	ረ	ra	ሩ	ru	ሪ	ri	ራ	ra	ሬ	re	ር	r	ሮ	rω	heb.
ſaat	ሠ	sa	ሡ	su	ሢ	si	ሣ	sa	ሤ	se	ሥ	s	ሦ	sω	ſin heb.
Kaf	ቀ	ka	ቁ	ku	ቂ	ki	ቃ	ka	ቄ	ke	ቅ	k	ቆ	kω	
bet	በ	ba	ቡ	bu	ቢ	bi	ባ	ba	ቤ	be	ብ	b	ቦ	bω	
taui	ተ	ta	ቱ	tu	ቲ	ti	ታ	ta	ቴ	te	ት	t	ቶ	tω	
harm	ኀ	hha	ኁ	hhu	ኂ	hhi	ኃ	hha	ኄ	hhe	ኅ	hh	ኆ	hhω	profun
nahas	ነ	na	ኑ	nu	ኒ	ni	ና	na	ኔ	ne	ን	n	ኖ	nω	dius.
alph	አ	a	ኡ	u	ኢ	i	ኣ	a	ኤ	e	እ	e	ኦ	ω	
caf	ከ	ca	ኩ	cu	ኪ	chi	ካ	ca	ኬ	che	ክ	c	ኮ	cω	
vaue	ወ	ua	ዉ	uu	ዊ	ui	ዋ	ua	ዌ	ue	ው	u	ዎ	uω	
hain	ዐ	ha	ዑ	hu	ዒ	hi	ዓ	ha	ዔ	he	ዕ	h	ዖ	hω	ain
zai	ዘ	za	ዙ	zu	ዚ	zi	ዛ	za	ዜ	ze	ዝ	z	ዞ	zω	hebreū
Iaman	የ	ia	ዩ	iu	ዪ	ii	ያ	ia	ዬ	ie	ይ	i	ዮ	iω	
dent	ደ	da	ዱ	du	ዲ	di	ዳ	da	ዴ	de	ድ	d	ዶ	dω	
gheml	ገ	ga	ጉ	gu	ጊ	ghi	ጋ	ga	ጌ	ghe	ግ	g	ጎ	gω	
thait	ጠ	tha	ጡ	thu	ጢ	thi	ጣ	tha	ጤ	the	ጥ	th	ጦ	thω	
pait	ጰ	ppa	ጱ	ppu	ጲ	ppi	ጳ	ppa	ጴ	ppe	ጵ	pp	ጶ	ppω	
zadai	ጸ	tza	ጹ	tzu	ጺ	tzi	ጻ	tza	ጼ	tze	ጽ	tz	ጾ	tzω	
zzappa	ፀ	zza	ፁ	zzu	ፂ	zzi	ፃ	zza	ፄ	zze	ፅ	zz	ፆ	zzω	
af	ፈ	fa	ፉ	fu	ፊ	fi	ፋ	fa	ፌ	fe	ፍ	f	ፎ	fω	
psa	ፐ	pa	ፑ	pu	ፒ	pi	ፓ	pa	ፔ	pe	ፕ	p	ፖ	pω	

Finiunt in a breue.u longum. i long.a long.e long.e breue uel conſon.o long.

Aliæ Syllabæ, ſeu characteres,

ቈ	ቊ	ቋ	ቌ	ቍ
Qua	Qui	Qua	Que	Queu more gall.
ጐ	ጒ	ጓ	ጔ	ጕ
Gua	Gui	Gua	Gue	Gueu
ኰ	ኲ	ኳ	ኴ	ኵ
Kua	Kui	Kua	Kue	Kueu
ኈ	ኊ	ኋ	ኌ	ኍ
Hqua	Hqui	Hqua	Hque	Hqueu

De Literis, & Syllabis.

Literæ, vt vides, apud Chaldeos, ſiue Aethiopes ſunt ſex, & viginti, quæ cum vocalibus multiplicatæ aſcendunt ad numerū clxxxii. præter viginti alias, quas hic ſupra poſuimus. Licet eo dicendi genere, quod ipſis floridū, copioſum, & elegans eſt, quodq; ab eis Babilonicum dicitur, nōnullos alios characteres habeant, nobis vſq; hodie prorſus incognitos, vt pote qui nullam de eo in ſacris literis mentionem habeamus, cum ſit patrium ac vernaculum genus dictionis.

Literarum diuiſio.

Literæ, cum omnes habeant vocalem affixam, in vocales & Conſonantes niſi quo

ad pronunciationem diuidi non possunt, figura.n.cum vocalibus, tum consonantibus eadem est: At si malueris contrarium asseuerare, Vocales erunt, quæ nec figuram, neq; pronunciationem cōmunem habēt cum consonantibus, vt est litera. Xiii. cōsonantes vero oēs, quæ sexti ordinis, cum interdum nō habeant e mobile, remanent puræ consonātes: quamuis Aethiopes ipsi oēs literas vocales dicant, nō consonantes: quæ tamen ad septem coarctantur. videlicet *a* breue, & a longū, e breue & e longū, i longum, o longum, & u longum. Vocales & consonantes.

Diuiduntur itidem omnes literæ alphabeti, vt supra videri potuit, in septem classes, quæ oēs præter primam & sextam longæ sunt, nam *u*, exempli causa, primæ classis habet *a* breue, *u* sextæ habet e breue, quādo non est consonans, at in cæteris classibus semper habet vocalem longam: & ita de cæteris dicendum est.

Diphtongos nullo modo habent, neq; diuidunt literas, vt nos Latini, in mutas, liquidas, & semiuocales.

Diuiduntur tamen oēs, vt apud hebreos in gutturales, linguales, labiales, palatinas, dētales, & vnam epiglottiam, idest quæ lin Dentales.

gula illa, quæ est ad os gutturis, profertur.
Gutturales sunt qninq; ሀ ሐ ኀ አ ዐ ፡
Linguales sunt sex ለ ረ ሰ ሸ ተ ፡
Labiales sunt quinque መ በ ሸ ፐ ወ ፡
Palatinæ sunt tres ያ ገ ከ፡
Dentales sunt sex ስ ሠ ዘ ፀ ጸ ፈ ፡(faciũt.
Epiglottica vna ቀ, hãc tamẽ hebrei palatinã
Carent Aethiopes, vt in eorum alphabeto videri potuit, literis q, x, et y, sed pro q vtuntur ከ, vel ቀ, pro x vtuntur duabus his literis ከሰ cs. Pro ypsilō vtuntur i simplici.
Habent triplicem aspirationem ሀ ሐ & ኀ, verum ሀ est he hebreum, ሐ & ኀ chet itidẽ hebreum, sed secundum primo profundius pronunciatur. hain autem quæ ita scribitur ዐ potius respondet hain hebraicæ, q̃ nostræ aspirationi, habent & duplicem c, videlicet ቀ & ከ, sed ቀ potius kof hebreorum, q̃ nostrũ κ, seu græcorũ κ, ከ verius est caf iudeorũ, q̃ nostrũ c, vel κ, seu χ græcorum.
Vtuntur p z his literis ዘ ጸ & ፀ, sed duæ vltimæ in pronunciatione verius referunt tzade hebraicum, at ዘ refert ζ græcũ, si vt hispani pronuncies potius q̃ nostrũ x aut nostrũ z italorũ modo pferendo sed tñ harũ vice habent ዘ p z, ጸ p tz, ፀ p zz, ወ respondet u nostro cõsonanti, vel verius vau hebreo.
Cæterarũ literarum potestatẽ ex ipso alpha

beto, quod supra posuimus, notare poteris.

De literis sextæ classis.

Literæ .vi. classis, cũ habeant vocalẽ quæ humili ac depssa voce pfertur, difficulter p nunciatur. Est enim e angustũ, quodue nisi pressius agas pronunciari nequeat, vt euenit nobis italis in dictione mele, cũ arboris vul gatũ fructũ significat, nõ apum fœturam.

Quando e sextæ classis legatur.

E, vt diximus, vi. classis, interdũ mouetur, interdũ nõ, cũ mouetur, illud e supprimitur atq; deiicitur, cũ vero non mouetur, omnes literæ cõsonantes remanẽt: እ aũt semp ẽ vo calis. Verũ ne toto a nobis aberretur cælo, sciendũ est hoc e sexti ordinis, esse apud Ae thiopes, nõ secus q̃ sceua apud hebreos, vnde eius regulas in oĩbus ferè seqtur, nã legitur in principio dictionis, vt ግበረ፡ & post voca les magnas, ut sunt vocales oĩum classium, pter primã ac sextam: legitur ẽt ante vlti mã dictionis, qa oĩs penultima longa est.

De Accentu literarum.

Quantũ vero ad literarũ accentũ ptinet, nul lũ acentũ virgulis notãt, vt græci & hebrei faciunt, sed bene, vt cæteri oẽs in pronuncia tione seruant, de quibus alias regulas nõ ha bent, nisi q literas omnium classium præter

Psalm. 1. primam ac sextam, cum habeant vocales lõgas, duplici ac maiori pronunciãt tempore, nam litera longa habet duplex tempus: vt ፈጥኖት : fetnôta; illud enim ኖ tũ quia habet o longum, tum etiam quia penultima est, retinet duplex tempus: Syllabas vero breues raptim ac festinanter proferunt, vt ሞግዕ : ዕብተከ: ubi secunda litera cum primæ ac sextæ classis sit, cursim legitur.

Verum de acuto, graui, ac circumflexo, ac et de spiritu cum denso, tum etiã leni, nihil quod equidem sciam, enarrant.

Regulæ quædam de temporibus.

Omnem primam, ac penultimam longo proferunt tempore. A vero quartæ classis longiori, vbicunque sit: habet enim vocalis eius classis adeo longum tempus, vt cæterarum, quæ longæ sunt, si ad hanc conferãtur, vnum duntaxat videantur habere tempus; exemplum አብርሃም: Abraam, ይስሐቅ: Isaac, ሳራ: Sara, ርብቃ: Rebeka.

Cæteræ vero vocales longæ, & si quo ad potestatem longæ sint, nõ tamen sistunt vocem, nisi sint in pdictis locis: vt facit a quartæ classis.

Expositio nominum literarum.

Edidit D. Hieronymus expositionem li

terarum hebraici Alphabeti, cuius recondi-ta quædam admiratus mifteria, omnia rettu-lit in gloriam feruatoris noftri Chrifti. Verũ cũ idẽ de fuo dicãt alphabeto Aethiopes operæ precium facturi duximus, fi ea quoq; nos æderemus: Nam .xxvi. eorum literas, & eidem habere nomina dicunt, quæ funt cherubin, & feraphin, & illorum .xxiiii. fenio-[rum] de quibus in Apocalypfi Ioannes meminit, Apoca. 4. quarum fignificatio hæc eft.

ሆይ	hoi	Fuit f. ante fæcula.
ለዊ	Laui	Altiffimus, & nox.
ሐውት	haut	Vita, f. viuentium.
ማይ	mai	Quis, f. fimilis tui ?
ሠውት	Saut	Trinitas.
ሬእስ	Res	Caput, f. omnium rerum.
ሰዐት	Saat	Pax.
ቀፍ	Kaf	Sanctitas.
ቤት	Bet	Domus
ተዊ	Taui	Rectitudo, fignum.
ኅርም	Harm	Bonitas perfectiffima.
ናኅስ	Naas	Ecce.
አልፍ	Alph	Principium.
ከፍ	Caf	Omnipotens
ወዌ	Vaue	Veh.
ዐይን	Hain	Magnus
ዘይ	Zai	Nunciatum eft.

የመን	iaman	dextera
ጥንት	dent	initium
ገምሀ	gheml	gratiæ
ሠይት	tait	dulcissimum.
ጰይት	ppait	rubus
ጸደይ	zadai	iustus.
ፀጰ	zzeppa	admiratio.
አፍ	af	missus.
ፐሳ	psa	tabernaculum.

Vides quæ mysteria abstrusa sint in hoc Aethiopum syllabario: quorũ doctrinam in ipsum etiam Enoch referunt.

De Nomine.

Orationis partes.

Cum de literis ac syllabis breuiter supra dictum sit, sequitur vt de nomine aliqua videamus: partes enim orationis primariæ apud Aethiopes quatuor duntaxat sunt Nomen videlicet, Verbum, Pronomen, & Aduerbium: Præpositio vero, Interiectio, & Coniunctio ab ipso pendent Aduerbio, sicut & a Verbo Participium, omnia vt apud hebreos.

Nominis diuisio.

Diuiditur nomẽ apud ipsos, sicut et apud

nos

nos in ስም፡ አክለ፡ ለው፡ ህላዌ፡ nomen ſubſtantiuum, ወስመ፡ ሬድኤት፡ & nomen adiectiuum: Vocãt autem ipſi ſubſtantiuum nomen, omne illud, cui ob ſui perfectionem aliud adiicitur, quoue remoto, illius tamen ſubſtantia non amittitur, dicuntue adiectiuum illud quod ſubſtantiuo adiicitur, vnde anima apud eos ſubſtantiuum dicitur, corpus vero quod ei adiicitur adiectiuum, & itidem, dominus, ex eo quod homini, aut alteri rei adiiciatur, adiectiuum apud ipſos eſt.

Nomen ſubſtantiuum.

Adiectiuum.

Nominum genera.

Nominum genera Aethiopibus quinque tantum ſunt. ተባእት፡ እግዚእ፡ maſculinum vt dominus: አንስት፡ እግዚእት፡ fœmininum domina: ህቡር፡ ሰብእ፡ commune homo, ሰፍው፡ ዖፍ፡ ንስር፡ promiſcuum auis, aquila: ዘእይትአመር፡ መዓልት፡ እማር፡ incertum dies: neutro enim, & omni, æque carent, & ita cum nõ habeãt neutrum genus, non habent niſi duos articulos, maſculinum, & fœmininum, maſculinũ vt ዝንቱ፡ hic, fœmininum vt ዛቲ፡ hæc quos ſic declinant.

Articulorum declinatio.

ዝንቱ፡ hic, ዘዝንቱ፡ huius, ለዝንቱ፡ huic, ዝንቱ፡

hunc እምዝንቱ፡ab hoc, ſimiliter & in fœmi=
nino።

ዛቲ፡haec ዘዛቲ፡ huius, ለዛቲ፡huic, ዛተ፡ hanc
እምዛቲ ፡ ab hac, iisdem & in plurali quoq;
vtuntur, eo modo quo hebrei relatiuũ aſcer;
vocatiuo ſemper addunt ኦ ω, vt nos & græ
ci, hos tamen articulos non præponunt no=
minibus, vt græci faciunt, & nos aliquando
pro demonſtratione quoq; vtimur, ſed ad=
dũt ante nomina quasdam literas, vt hebrei
Articuli & noſtrates vulgo faciunt; quibus oẽs caſus
præpoſit. diſtinguere ſolent, nam genitiuo præponũt
ዘ ዘ, datiuo ለ, quæ litera & genitiuo & accuſa
ለ tiuo quoq; præponitur። vocatiuo ኦ, ablati=
ኦ uo እም ፡ & hoc faciunt in vtroque nume=
እም ro, vtrique enim eædem deſeruiunt lite=
ræ, nominatiuo & accuſatiuo nihil præpo=
nunt. Quas omnes præpoſitiuas literas in
hac dictione notare potes ዘለኦእም ፡ exem=
plum እግዚእ፡ dominus, ዘእግዚእ፡ domini,
ለለእግዚአdomino፡እግዚአ፡ dominũ, ኦእግዚእ
o domine, እምእግዚእ፡ a domino።

Nominum terminationes።

Nomen maſculinum omnes literas in fi=
ne habere poteſt, quas in ſexta claſſe ſuper

rius annotauimus, vt አምላክ፡ Deus ኤል፡ Deus, አዶናይ፡ dominus ሰዳይ፡ expulsor, at hebreis sadai nomen Dei est, significatque quod & græcis αὐτάρκης sibi ipsi satis, ac nullius indigus.

Plurale vero masculini duas tantum finales literas recipit ት, & ን, hoc est in ት vt plurimum, substantiuum, vt አምላክት፡ dei, መላእክት፡ angeli, አጋእዝት፡ domini. In ን vero adiectiuum.

Nomen vero fœmininum desinit in literas quartæ ac sextæ classis, hoc est in a longum quartæ, ac ት sextæ, vt ሳራ፡ Sara, ርብቃ፡ Rebeka, ልያ፡ Leia, ሶሳና፡ Susãna, ትምህርት፡ doctrina, ኅሪት፡ electa, ንጽሕት፡ munda. Plurale masculini

Eius vero plurale in ት desinit, vt ትምህርታት፡ doctrinæ, ንጹሓት፡ mundæ, sed illud ት interdum uel ob pronomen in fine affixum, vel ob genitiui constructionem mutatur, & & ut plurimũ in ተ, vnde in Psalm. ትእዛዛቲከ፡ mandata tua. Sed nota quod non solum in plurali fœminini nominis addunt ት, sed literas suæ radicis, quæ sunt ante ት de classe in classem mutare solent, vt in nominibus prædictis notare potes, & hoc hebreorum itidẽ more, qui puncta inuicem commutãt. Plurale fœminini. Psal. cxviij.

Exceptio quorundam prædictorum.

Quantum attinet ad plurale maſculini, reperiuntur quædam noía, quæ à prædicta deſciſcunt regula: vnde in Pſal. inuenies አዕሩግ: ſenes, licet aliqui velint eſſe ſingulare poſitum pro plurali, & in eodem inuenies እሙንቱ: ipſi, vbi ቱ in ቲ mutatũ eſt: & quædam alia ſimilia.

Pſal. cxyiij.

Omnia itidem nomina peregrina, ipſiſq; pariter barbara, à prædictis regulis interdũ recedunt, vt ራሔል: Rahel, nam licet fœmininum ſit nomen, ac ſextæ claſſis finalem habeat, non tamen in ት, ſed in ል deſinit.

Cæterorum nominum terminationes

Cætera vero noía tum cõmunia, promiſcua & incerta, tũ alia huiuſmodi, eaſdẽ oẽs terminationes ſeruant, quas in maſculino & fœminino diximus.

Literarum nominum cõmutationes.

Vſitatiſſimũ eſt apud Aethiopes nõ ſecus q̃ Hebrei de punctis faciant, eaſdem literas de vna in aliam mutare claſſem, vt ቱ in ታ, vel in ተ vel in ቴ, & cætera huiuſmodi, non enim mutãt literam ꝑ litera, ſed eandem de vna in aliam claſſem, & hoc variis faciunt rationibus; quarum prima hæc eſt, vt nomi-

num εὐφωνία seruetur, ne aures male audiant, neue vox turpiter decidat ac prosternatur: quapropter omnes literæ quæ sunt in fine orationis, recedunt â regula, quam diximus in terminationibus masculini ac fœminini nominis, ex eo quod transeant ad literas primæ classis, de quarta videlicet, ac sexta, & hoc ne vox in fine languescat; sed quia in quarta minus quam in prima & sexta languescit, verius est vt de sexta in primam aut quartam commutatio fiat: de quarta vero nequaquam. Fit & aliquando predicta commutatio ob aliquod pronomen, aut quid simile, in fine affixum, vt supra diximus: Et propter regimen genitiui, nam si de genitiuo remoueas ዘ notam, litera finalis præcedentis dictionis de sexta classe in primam mutari solet, exemplum እግዚአ፡ ዘአጋእዝት፡ dominus dominorum; at si remoueas ዘ, dices. እግዚእ፡ አጋእዝት፡ exemplum ob aliquod affixum in fine habes in Psalmis: Psal. x.
ወአዕይንቲሁኒ፡ & oculi eius, ወቀራንብቲሁኒ፡ & palpebræ eius, vbi ob affixam dictionem ኒ, quæ significat sed, ት pluralis in ቲ mutatum est: & ita de aliis dicendum est, quæ ex frequenti lectione ex te ipso notare poteris nam in quam classem litera commutetur, aures potius, ut equidem puto, quam canones aliqui,

ſunt conſulendæ. Nominum ſpecies

Habent vt nos primitiuum & deriuatiuum, vt አምላክ: Deus, አምላክዊ: Deum colens, ሰማይ: cælũ, ሰማያዊ: cæleſtis, ኢየሩሳሌም hierusalem, ኢየሩሳሌማዊ: hieruſolimitanus, ኢትዮጵያ: Aethiopia, ኢትዮጵያዊ: Aethiops, ሮማ: Roma, ሮማዊ: Romanus, vbi notare potes quôd ſemper cum formant deriuatiuum, addunt in fine literam ዊ.

De Nomine Comparatiuo.

Comparatiuum nomen, quod a poſitiuo formetur non habent, & hoc hebreorũ more, ſed addunt ſuo poſitiuo dictionem ጥቀ: ideſt q̃, & pro comparatiuo vſurpant, vt ሠናይ: bonus ጥቀ:ሠናይ, q̃ bonus, pro melior. licet comparatiuum & ſuperlatiuum, vt nos quoq́, ἀνώμαλον habeãt, vt ሠናይ, bonus, አይም melior, ኄር optimus.

Exemplum declinationum noium.

Nomin. ሀልው ſubſtantia, G. ዘሀልው ſubſtantiæ, D. ለሀልው, Ac. ሀልው. V. አሀልው. Ab. እምሀልው.

Plura. N. ሀልዋን. G. ዘሀልዋን. D. ለሀልዋን. Acc. ሀልዋን. Voc. አሀልዋን. Abl. እምሀልዋን.

Hoc modo declinare poteris non ſolum noia, ſed etiam omnia pronomina,

Exemplum declinationis pronominum.

Nomin. አነ ego, & eſt communis generis. G. ዘአነ,

D. ለአነ, Acc. አነ. Abl. እምአነ.
ንሕነ, G. ዘንሕነ, D. ለንሕነ. Ac. ንሕነ. Abl. እምንሕነ. Plura.
Et ita de cæteris videlicet አንተ. tu mascul. አንቲ, tu fœm. & in plurali አንትሙ, uos masc. አንትን, vos fœm. ውእቱ ille. ይእቲ illa. እሙንቱ, illi, ውእቶን, illæ. ዚአየ, meus seu potius mei ዚአከ, tua, vel tui, & in plurali idem facere poteris, si literam ነ in fine addideris, & vltimã singularis abieceris, vt ዚአነ, similiter & in fœminino, si eandem literam in fine addideris, & vltimã tert iæ classis χαρακτηριστικὴν suã mutaueris, hoc est ኪ in ከ, ut ዚአከን, longũ esset si alia quædam nomina declinare vellemus, cũ ex his quæ notauimus, cætera oĩa ex se ipso discere diligens lector ualeat.

De Nominum affixis.

Affigunt Aethiopes, nõ secus q̃ hebrei faciũt suis noĩbus, ac ẽt verbis, literas quasdã in fine, ꝑ quas breui quodã modo ꝓnomina, ꝑpositiones, & similia notare solẽt, hæc aũt hebræis similia sunt. Nam ኒ sgnãt me masc. gẽeris, ተ me masc. & fœm. የ meus vt አምላክ Deus አምላኪየ: Deus meus, ከ significat te, & tuus, ut ነፍስ aĩa, ነፍስከ aĩa tua, in genere duntaxat masc. at in fœm. dicitur ኪ ut አጥባትኪ vbera tua. Cũ vero notare volũt illũ vel eũ sicut hebrei addũt in fine vau literã cũ pũcto

holē,ut ben filius beno filius eius,ita & hi li
teram ultimam radicalem cuiuſcunq; claſſis
mutant in ſecundæ claſſis characteriſticam
ſuam, quæ habet vau affixum, vt ስምረት:
voluntas ስምረቱ: voluntas eius: ንዋይ: diui=
tiæ, ንዋዩ: diuitiæ eius, የ vero quod ſignifi=
cat meus, cōmmunis generis eſt, & ponitur
etiam ꝑ mea. Attende tamen, quod aliquā=
do cū litera quæ habet vau affixū mutetur
in quartam claſſem, quæ habet a longum, il=
lud itidē vau amittitur, & tamē ſignificat eā
ſeu illā. exemplū ሃይማኖት: fides, ሃይማኖቱ:
fides eius, in fœm. ሃይማኖታ. Itē quēadmodū
Hebrei affigunt interdum ſupra literam, pū
ctum holem, quod eſt apud eos o longum,
ita & hi vertunt literā in ſeptimam claſſem
quæ habet o magnum, & ſignificant itidem
Psal. 1. vt illi, eum, vel eius, & huiuſmodi, vt ሕግ:
cxviij. lex, ሕጉ: lex eius, & የኀሥሥዎ: exquirent eū.

In plurali vero hebreorum more dicunt
ነ ነ, nos ſeu noſter, vt መጽሐፍነ: liber noſter,
ክሙ ክሙ: vos ſeu veſter, vt መጽሐፍክሙ: liber ve
ሙ ſter, ሙ, illis vel ſuos, vt መጽሐፎሙ: liber il
lorum, ſed litera quæ eam præcedit, muta=
ሁ tur in ſeptimam claſſem. Affigunt & lite=
ሃ ram ሁ pro ſuus, ſeu illius maſc. vt ፍሬሁ:
fructum ſuum, & ሃ ꝑ ſua ſeu illius fœm. vt

ፍሬሃ:

ፍሬሁ: fructum suum, & በጊዜሁ: in tempore suo, & hoc eodem modo, quo hebrei. Affigunt etiam alias literas ante & post dictiones pro præpositionibus, aduerbiis, coniunctionibus, & similibus, ut ን in እም ab, vt እምኔነ: a nobis: significat etiam, in, vnde in cantico Zachariæ, ቤተ: ዳዊት: in domo Dauid, ለ significat etiam, propter, vt እምለጽድቅ: propter iustitiam: ን, autem, vnde vbi nos habemus, non sic impii, non sic: ipsi legunt አኮ: ከመዝ: ኃጥአን: አኮ: ከመዝ: non sic autem peccatores, non sic, & vbi nos dicimus, & iter peccatorū peribit, ipsi habent ወፍኖተ ኃጥአን sed & iter. significat etiam si, vt ይርትዕ: si rectum esset. Quæ litera verbis transitiuis, passiuæ maximæ significationis ante futuri literas, vt infra dicetur, addi solet, ኢ significat non, vt ዘኢሖረ: qui nō abiit, ወዘኢቆመ: & qui non stetit: nam ዘ ponitur pro relatiuo quis vel qui, quæ, sicut apud hebreos litera sin, & ascer, ወ pro vau hebreo, idest pro & coniunctione, ፡ pro aūt. vnde Matthei primo, ወይስሐቅ: sed & Isahac, seu & etiam Isahac, quod in omnibus nominibus eius capituli vsitatissimum est. Sunt & alia quædam huiusmodi, quæ lector ex frequenti lectione ex se ipso notare poterit, quo pacto, nos pupe

Psal. 1

Psal. 2xxiij.

Matth. 1

Nominum deriuationes ac compositiones.

Nomina vero, sicut apud hebreos, vt plurimum ab aliqua verbi radice descēdunt, ita fit apud Aethiopes, vnde a ብፀዐ: beatus seu voto addictus fuit, venit ብፁዕ: beatus, & a ሰዐመ: osculatus est, deriuatur ስዕመት: osculum, a ጸድቀ: iustus fuit, venit ጻድቅ: iustus & ጽድቅ: iustitia, & alia ferè omnia: Addūt etiam verbis aliquas literas, & formant nomen verbale, vt faciunt hebrei, vnde sicut a iasau sedit, addendo m formāt mosau sedes, ita & hi a ነበረ: sedit, addendo itidem መ faciunt መንበር: sedes seu cathedra. Apponunt interdum etiam literam ተ vt hebrei (qui a sox desiderauit, formant tesuka desideriū, & ab hillel laudauit formant tehilla laus) vn a አዘዘ: mandauit formant ትእዛዝ: mandatum vnde Dauid አዘዝከ: ትእ ዛዘከ: mandasti mandatum tuum, & ትእዛዛቲከ: mandata tua, vbi vt supradiximus, ob affixum pronomen, ት pluralis nota, mutatū est in ተ tertiæ classis.

De verbo.

Operæprecium est post nominis declarationem & de verbo sermonem facere, quod orationis declinabilis, secunda, sicut & apud nos, habetur pars.

Genera verborum.

Verborum coniugationes nullæ apud Aethiopes, quod equidem sciam, reperiuntur, si præteriti radicem, vt fit apud hebreos, æqua lance perpēderis, at si futurum, quod Aethiopes faciunt, cum ab eo omnia verba auspicentur, tres apud eos coniugationes hebreorum more reperies, licet ego rectius verborum genera appellarem, vnum actiuorum, quæ habent pro futuri nota in prima persona vel አ primæ, vel እ sextæ classis, vt አመልክ : adorabo, እመልክ : potero: እገብር : faciam. Alterum transitiuorum, quæ ab actiuis descendunt, illis scilicet quæ habent እ sextæ, quæ litera in አ primæ, mutatur, in verbis transitiuis, vt ab እገብር : faciam, fit transitiuum አገብር : fieri faciam, quod transitiuū nullo modo descendet ab actiuo, si habet actiuum in prima futuri አ primæ, cum transitiuum quoq; incipiat ab eadem litera. Tertium, passiuorum, quæ in futuro semper incipiunt ab እ sextæ, & nunq̄ ab አ primæ, & postea sequitur litera, quæ est nota passiui, videlicet ተ regulariter, vt እትገበር : fiam, እትመለክ : imperabor.

Verborum tempora apud oẽs, quod exploratiſſimum eſt, tria principalia ſunt, Præſens, præteritum, & futurum, ex quibus cætera alia græci formant, & quibus pro cæteris aliis vtuntur iudei. Quid enim in rerum natura indagator aliquis quantumuis callidus & ſagax conſiderabit, quod aut nõ fuerit, aut ſit, aut futurum ſit? nihil profecto. Verum Chaldei qui Aethiopiam incolũt, dum quæq; fluxa, caduca, atq; perpetuo abeuntia perſpicaci quadam ratione hebreorum more reputant, fit vt præſens tempus vix admittant, & ita futuro eius loco, vt plurimum vtantur. De quo cum multis aduerſus Petrum preceptorem meum contendiſſem, perſuadere non potui, vt pro præſenti reciperent illud quod modo eſt, eo ꝙ eſſe vere nõ dicerent, quod ꝑpetuo effluit, atq; dilabitur, & de futuro in præteritum abit, dumq; motum ipſum metitur, præterit ac ita in nihilum abit. ſoli ergo Deo, apud quem nulla eſt temporum vicißitudo, præſens tempus, idq; iure, attribuunt, nobis vero præterita aut futura. Quapropter & ſi præſens recipiant, raro tamen vtuntur, ſed

eius vice aut futuro, aut, quod raro faciunt, præterito, omnia vt apud hebreos, qua de re infra suo loco dicetur.

Modi verborum.

Modi verborum Chaldeis, sicut etiã nobis, quinque sunt, qui tamen præter indicatiuum & imperatiuum sua tempora distincta haud quaq̃ habent, vnde in aliis, indicatiui vtuntur temporibus, quod aut ex adiũctis nonnullis dictionibus, de quibus infra dicetur; aut ex orationis contextu cognosci poterit, omnia vt apud hebreos.

Personæ verborum ac numeri.

Vt taceam species atq; figuras, personæ verborum, vt cæteris omnibus, tres sunt, Prima, secũda, ac tertia: Numeri vero duo, singularis, & pluralis, tam in verbis q̃ in nominibus, sed interdum, vt græci solent, singulari pro plurali vtuntur, vt ወቀራንብቲሁ፡ የሀትቱ፡ & palpebræ eius interrogat, pro interrogãt, vnde statim sequitur, እግዚአብሔር የሀትቱ፡ dominns interrogat iustum, & impium. Psal.x.

De verborum radice.

Verborum omniū radix, quæ ſemper in primis inueſtiganda eſt, ſi tertiam præteriti ſingularis inſpexeris, quod in grāmatica hebrea, huius, vt ita dixerim, germana, vſitatiſſimum eſt, eo quòd nulla ſit ibi extrinſecus adſcita litera, trium literarū quaſi ſemꝑ inuenitur, plurium vel pauciorum raro, vt ገብረ፡ fecit ነገረ፡ narrauit ከረየ፡ aperuit, ſeu effodit, ነበበ፡ dixit, pauciorum, vt ሖረ፡ abiit ቆመ፡ ſurrexit. Verbum vero cuius radix ſit vnius literæ, nunq̄ reperitur, plurium ſic vt አፍቀረ፡ amauit አንከረ፡ miratus eſt, ተወክፈ፡ recepit ተመሀርኩ፡ didici. ወሐለይኩ፡ cogitaui, & ſimilia, at quæ quatuor literas excedat, ego nunq̄ inueni apud ſacras literas.

De Verbis defectiuis.

Sunt aliquæ literæ quæ in verbis hebreorum, aut deficiunt, aut in punctis magnis quieſcunt, vt ſunt literæ eheui & nun, at idem videtur accidere apud Aethiopes, præſertim in futuro, & hoc hebreorum more, ꝑꝑ literas, quæ ſunt futuri temporis notæ, tunc adſcitas, vbi & ſi vocalem aliquam auferūt, ſeruant tamen in præcedenti futuri litera,

vocem eius exemplum አፍቀረ : amauit, in futuro aufertur illud አ vt አፈቅር : ታፈቅር : ያፈቅር amabo, amabis, amabit : nihilominus vox eius in literis futuri quiescit, atq; seruatur, hoc autem rarissimo vtuntur, & non nisi in puris vocalibus.

De mutatione literarum in verbis.

Non solum in nominibus, literæ de vna in aliã variis ex causis, vt diximus, mutãtur classem, sed hoc in verbis etiam accidit, præsertim in futuro, cuius literæ sæpe sæpius commutantur, sed tamen non nisi in à aut e nostrum, secundum q fuerit futuri prima, quæ nunquam est nisi አ primæ classis, aut እ sextæ, vt latius infra in futuro dicetur. Sunt qui dicant non solum eandem literam de vna in aliam mutari classem, sed etiam literã in literram, si similis, atque characteristica sit, vt aspirata in aspiratam, palatina in palatinam, & huiusmodi: exemplum ወመሕረኒ : & doce me, at in eodem psalmo pluries inuenies ወመሀረኒ : vbi notatur ሕ & ሀ gutturales inuicem commutari, & in eodem psalmo ዐ ꝓ አ prima futuri nota, ወዐዛዋዐ : & exercebor, nam ibidem legi Psal. cxviij.

Psal. cxviij. tur ወአሀቀዐ : & exercebor, nam cum guttu-
rales sint, dicunt eas inuicem commutari vel
rum Petrus Aethiops vir suæ linguæ peri-
tissimus, hoc impressorum mendum esse di-
cebat, nec admittebat vt litera pro litera
poneretur.

De tempore presenti.

Licet a futuro sua tempora auspicentur Aethiopes, nos tamen nostrum sequuti mo rem, prius aliqua de præsenti disserendã fore operæprecium duximus: Præsens igitur tempus hebreorum more distinctum nõ habent, nisi in subiunctiuo, & ideo p eo, futuro vtuntnr, vel, quod rarius est, præterito, magnas hoc certe lectoribus offundit tenebras, verum hoc sciri potest, aut ex adiunctis aduerbiis, aut ex orationis contextu, aut ex longa perpensaq; lectione, periculosa nihilominus hæc alea est, nisi lector cautus ac prudentissimus sit: Præsens vero subiunctiui a futuro, inq̃ plurimis verbis facillime dinoscitur: nam verba quæ in futuro habent primam radicalem, seu secundam in ordine, quæ sit primæ classis, in præsenti subiunctiui mutant eam in sextam vt ለሐቅር ትሐቅር : ይሐቅር : in præsenti subiunctiui dicent,

ኣፈቅር፡ ተፈቅር፡ ያፈቅር፡ & እገብር ፡ እነግር፡ in ſubiunctiuo dicent እግበር፡ እንግር ፡ ſunt aliqua verba quæ ab hac regula deſciſcunt, vt eſt verbum quod in fine conſcripſimus, at hæc ſtata quædam in omnibus fere regula eſt, vbi præſens ſubiunctiui primæ perſonæ facile a futuro dinoſcitur, & ita euenit in aliis perſonis vtriuſq; numeri, in quibus & ſi futuri literæ apponantur, ex prima radicali commutata cognoſcitur non eſſe futurum: præſens enim ſubiunctiui raro admittit alias literas q̃ ſextæ claſſis. At ſi ipſum idem futurum pro præſenti ponatur, quod, præſertim apud ſacras literas vſitatiſſimum eſt, nec vlla claſſium facta commutatio ſit, tum id, aut ex orationis contextu, aut ex adiunctis aduerbiis, quæ hoc ipſum innuant, aut ex aliquo præſenti tempore præcedenti cognoſces, quæ omnia frequens atq; conſiderata lectio te ipſum docebit: idem prorſus dicendum, quando præteritum pro præſenti ſumitur.

De præterito imperfecto ac plusq̃ perfecto, & de vernacula eorum lingua.

Præteritum imperfectum & plusq̃ perfectum, vt diximus, apud ſacras literas in vſu non habent, ſicuti nec hebrei, ſed eius vice aliis vtuntur temporibus, vt pro plusq̃ perfecto, perfecto: pro imperfecto autem, vel futuro, vel etiam præterito. At aliud eſt apud eos floridum & ornatum dicẽdi genus, quod omnes modos, & omnia tempora habet, & in quo alia multa elegantiſſima, vt dicunt, cum nomina, tum etiam verba reperiuntur: de qua re hoc ſit exemplum.

Præſens. እወድለት፡ ትወድለት፡ ይወድል፡
amo amas, amat, & in Plu.
ንወድለን፡ ትወድሉኑ፡ ይወድሉ፡

Præt. imperf. ሰወደ፡ ጊዜ፡ ተወደ፡ ጊዜ፡ ሰወደ፡ ጊዜ፡ cui interdum addunt dictionem ጊዜ፡ quæ ſignificat tunc. imperfectum quoddam tempus, & in Plur.
ሰንወደ፡ ጊዜ፡ ተወዱ፡ ጊዜ፡ ሰወዱ፡ ጊዜ፡

P. perf. ወደድኩ፡ ወደድካ፡ ወደደ፡
ወደድን፡ ወደድክሙ፡ ወደዱ፡

P. plusq̃ ጵሮ፡ ወደድኩ፡ ጵሮ፡ ወደድካ፡ ጵሮ፡ ወደደ፡
ጵሮ፡ ወደድን፡ ጵሮ፡ ወደድክሙ፡ ጵሮ፡ ወደዱ፡

Vbi addũt ጵሮ, olim, dudum, ſignum præteriti plusq̃ perfecti. Eſt enim eorum conſuetudo, dictiunculis quibusdam appoſitis tempora modosq; variare.

Futurum እወድ፡ ትወድ፡ ይወድ፡

ንወድ፡ተወዱ፡ይወዱ፡ Imperat.
ወደይ፡ይውደዩ፡
ነደይ፡ወደዩ፡ይወደዩ፡ Futurum
ትወድ፡ይወድ፡
ንወድ፡ትወዱ፡ ይወዱ።

Consulto omiſimus cætera, quæ in hoc dicendi genere narrari poterant, cum nihil hoc ad ſacrarum literarum faciat expoſitionem, eſt enim phraſis quædam nitida ac expolita; non ſecus q̃ apud nos, Ciceroniana, eaq; non paſſim, nec vulgo, ſed elegantiores vtuntur, tum ad ſolutam orationem, tum et ad carminum compoſitionem: Vocantq; a tabernaculis, vt aiunt, Babilonicum idioma, differtq; ab eo, quo omnes vtuntur, & eo etiam, quo ſacræ literæ refertæ ſunt. Tria ſiquidem habent linguarum genera, vnde exempli cauſa, Panem materna lingua dicunt እቶ, Babilonica እፓራ፡ ſancta vero ac libera ኅብስት።

De Futuro.

Futuro literas quasdam, ac easdem quas hebrei, præponunt, & ſunt hæ እትይን፡ Primæ videlicet perſonæ እ vel አ. Secundæ ት vel ተ. Tertiæ ይ vel የ. nam claſſis, cuius eſt litera primæ perſonæ, ſunt etiam literæ ſecundæ, ac tertiæ. Prima vero non habet niſi እ vel አ. exemplum.

Fut. masc. አፈቅር: ተፈቅር: የፈቅር:

amabo, amabis, amabit, & in plurali

ነፈቅር:ተፈቅሩ:የፈቅሩ።

Futurum vero fœmininum ita.

አፈቅር ትፈቅሪ:ተፈቅር:

ነፈቅር:ተፈቅራ:የፈቅራ:

Vbi nota quod prima persona vtriusq; numeri communis est masculino & fœminino generi, sicut apud hebreos, secunda mascuiini singularis desinit in literas sextæ classis, fœminina vero in literas tertiæ, in plurali vero secunda masculina disinit in secunda classe, fœminina in quarta. Tertia singularis masculina a fœminina ex adscitis literis facile cognoscitur pluralis ex classibur.

Transitiuum vero verbum eodem modo declinatur, easdemq; recipit literas pro futuri nota, vt

Masc. አግብር: ተግብር: የግብር:

ነገብር: ተግብሩ: የግብሩ:

Fœmin. አግብር: ተግብሪ: ተግብር:

ነብግር: ተግብራ: የግብራ:

Quod significat fieri faciam, nam transitiuum verbum semper in alium reiicit actiones, vt est apud hebreos coniugatio hiphil.

Nota q; qnando prima radicalis incipit ab አ vel ኦ quæ etiam sunt futuri literæ, tunc

in prima futuri persona nõ assumit literam primæ personæ futuri, idest አ vel እ eo quod ab eisdem verbum incipiat: nec illam primam radicalem mutat, sed omnes alias radicales diuersis commutat classibus, videlicet secũdam radicalem de sexta in primam, reliquas vero de prima in sextam, & hoc quia futuri vltima semper desinit in literas sextæ, præterq̃ in secunda & tertia persona pluralis, vt አፈቀረ: amauit, in futuro dicetur አፈቅር: አንከረ: miratus est: አነክር: mirabor.

Sunt etiam aliqua verba, quibus in futuro additur ꝑ penultima, ው· vt euenit in verbo ሖረ: abiit, vnde in futuro dicimus.

አሐውር: ተሐውር: የሐውር:
ንሐውር: ተሐውሩ: የሐውሩ: & in fœmin.
እሐውር: ተሐውሪ: ተሐውር:
ንሐውር: ተሐውራ: የሐውራ: & omnia sicut hebrei faciunt de vau.

Solent & in verbis transitiuis ante ተ verbi, ac post futuri literas intermiscere literã
ስ: vnde in cantico Mariæ virginis ያስተበፀ= Luc. 1.
ዑኒ: beatam me dicent seu facient, & in Psal. Psalm. cxyiij.
ታስተፌሥሕ: consolaberis, seu gaudere facies, & in eodem ኢተስተኀፈረኒ: ne confundas me, seu ne facias me confundi, ac verecundari.

Adde ꝙ interdum pro እ futuri prima,

ponitur ጀ & pro አ የ. & hoc quando in principio dictionis est affixum aliud አ, unde in Psalmo አጀትሐፈር: non confundar, pro nō confundebar. Hæc enim classium, ac literarum similium commutatio frequentissima illis est, vnde pro ያ inuenies የ suam breuem charecteristicam, pro ነ ኀ, præsertim in passiuis in prima plurali. Literæ autem characteristicæ in hoc genere sunt hæ.

አ. የ. ያ.
አ. ጀ. & ita de ተ & ነ dicendum, nam de classe in classem sæpissime permutantur, secundum affixa cum in principio, tum in fine dictionis quod nisi diligenter aduerteris, immensas tibi tenebras offundet,

Ad hæc nota quôd verbum transitiuum quod ab actiuo descendit, in futuro, vt ab eo vnde descēdit dinosci possit, literam mutat, de sexta in primam classem, vt እገብር: faciam, inde አገብር: fieri faciam.

Si interdum pro futuro præteritum inuenies, vide an sit ibi ወ, quod, vt apud hebreos, tempora mutare solet, vel aliud verbum præcedat, quod caetera quoq; sequentia ad suum traxerit tempus.

Vsitatissimum est futuris pro participiis vti, de quo infra suo loco latius dicetur.

De Praeterito perfecto.

Praeterito perfecto apponunt in fine literas quasdam, vt hebrei, per quas personas distinguere solent. Exemplum.

አፍቀርኩ፡ አፍቀርከ፡ አፍቀረ፡ Præt. masc.
amaui amauisti amauit, & in plu.
አፍቀርነ፡ አፍቀርክሙ፡ አፍቀሩ፡
አፍቀርኩ፡ አፍቀርኪ፡ አፍቀረት፡ Fœmin.
አፍቀርነ፡ አፍቀርክን፡ አፍቀራ፡

Prima itaq; persona vtriusq; numeri communis est tam maribus, quam fœminis sicut apud hebreos, & desinit in singulari in ኩ in plurali in ነ. Secunda masculina singularis in ከ fœmin. in ኪ. In plurali vero masculina in ክሙ፡ Fœmi. in ክን. Tertia masculina desinit in litera primae classis, nisi ob affixa mutatio facta sit. Fœmi. vero in ት aut interdũ ob pronomen affixum variat classem; vt in Psalm. አፍቀረቶ፡ dilexit ea(scilicet mulier) In plurali vero masculina desinit in secunda classe, Femi. in quarta. Transitiuum eodem modo declinant.

አግበርኩ፡አግበርከ፡አግበረ፡
አግበርነ፡አግበርክሙ፡አግበሩ። in fœm.
አፍቀርኩ፡ አፍቀርኪ። አፍቀረት፡
አፍቀርነ፡አፍቀርክን፡ አፍቀራ።

Solent & hic mutare ከ secundæ perso- næ, ac primæ classis in ኮ septimæ, sed tūc illud ኮ non solum est præteriti nota, sed ēt significat pronomen illum, illius, & huiusce sicut facit vau holē, apud hebreos አፍቀርኮ: amasti eum, ገበርኮ: fecisti eum, & in plurali, አፍቀርኮሙ: amasti eos, ገበርኮሙ: fecisti eos, & ita de aliis.

Psal. cxviij. Inuenies interdum literam præteriti nō apponi, si eiusdem soni aliqua eam præce- dat, & hoc vt insuauis quædam pronūciatio euitetur, vt ወኢረሳዑ: vbi est ablata litera ኩ, quæ est nota præteriti, & illius u affixum est finali literæ, ad hoc vt cognoscere pos- sis esse primam præteriti.

& ኢኀደጉ: non dereliqui, vbi pariter est omissa ኩ litera præteriti, quia præcedebat eam alia palatina.

Si autem inuenies aliquando aliqua ver- ba, quæ has quas diximus regulas non ser- uent, scias esse anomala, vt ወአቡ: & dixi, & alia similia.

De Imperatiuo.

Imperatiuus habet sua tempora, vt apud nos, & identidem apud hebreos, & a futuro formari

formari solet mutatione secundæ literæ ex prima in sextam classem, vt ab አፈቅር፡ amabo, fit አፍቅር፡ ያፍቅር፡ ama, amet, ንፍቅር፡ አፍቅሩ፡ ያፍቅሩ፡ & in fœm.

አፍቅሪ፡ ትፍቅር፡

ንፍቅር፡ አፍቅራ፡ ያፍቅራ፡

Prima vtriusq; numeri vox communis est, secunda pluralis, in masculino desinit in secunda classe, in fœminino, in quarta. Tertia ex adscitis literis facile dinoscitur. Futurum imperatiui idem penitus est cum futuro indicatiui, nam apud Aethiopes vsitatissimum est futurum pro imperatiuo ponere, sicut fit apud hebreos, habent & imperatiuum modum penitus a futuro dissimilē, præsertim in secunda persona singularis, quæ hebreorum morem seruat, vt ግበር፡ fac, ነጽር፡ aspice, ስማዕ፡ audi, ዕሴ፡ retribue, ሚጥ፡ inclina, & alia innumera, quibus Psalmus cxviii. refertus est, de quo hæc datur regula, quod semp definit in literas sextæ classis, & incipit a literis suæ radicis, & ideo semper fere a prima vel quarta classe, cum ab eis omniū prope verborū radix incipiat, quod in omnibus imperatiui personis seruari videbis, nisi ex affixis aliud eueniat, vt ርድአኒ፡ adiuua me መሀረኒ፡ & doce me, ምርሐኒ፡ deduc

me, vbi desinit in literas primæ; cæteræ pso-
næ, quæ rato in vsu sūt, desinūt, vt in futuro

De Optatiuo & Subiunctiuo.

Optatiuum & subiunctiuum licet, hebreorum more, nō habeāt, vtuntur tamen ꝓ eius temporibus, tēporibus indicatiui, adiunctis aliquibus dictiunculis, vt ሰ ፈቀደ፡ እግዚአብሔር ኣፈቅር፡ voluit Deus vt amarem, & in præterito, በስምረተ፡ እግዚአብሔር፡ አፈቀርኩ፡ አፈቀርከ፡ አፈቀረ፡ cum Dei voluntate, idest si Deus voluisset amauissē, sses, sset. &
Luc. 1. in futuro ለእመ ሰመረ፡ እግዚአብሔር፡ አፈቅር፡ ተፈቅር፡ ያፈቅር፡ vbi nota, quod ꝓ præsenti optatiui & subiunctiui vtūtur, vt plurimū, præsenti indicatiui, ꝓ præterito similiter ꝓterito, & ꝓ futuro futuro. At in subiunctiuo addunt has dictiones ሶበ፡ ከመ፡ cum እመ፡ si ለእመ; si autem, sed tamen nō recedunt a temporibus indicatiui, vt እነግር፡ narro ከመ; እንግር፡ vt narrem, vnde in Psalmo, ከመ፡ እንግር፡ ፈቃደከ፡ vt narrem
Psalm. cxyiij. voluntatem tuam & ከመ፡ ኢየአብስ፡ ለከ፡ vt nō peccem tibi, & in eodem ኢይርአይ; ne videat ወይምጻእ፡ & veniat, ኢታእትት፡ ne auferas, ኢትመጥወኒ፡ ne tradas me. Vbi omissæ sunt illæ dictiones subiunctiui, & ꝓ præsenti eiusdē modi, futurum positum est, rursus in eodem ከመ፡ አእምር፡ vt sciam, ከመ፡ ያስተሐምሙ፡ vt cō-

ſoletur me ከመ፡ አንብብ፡ vt legerem, ſeu me-ditarer: እስመ፡ መሐርከ፡ & alia multa ſimilia.

De Infinitiuo.

Infinitiuum ita declinant ፈቂሮ፡ ገቢሮ፡ face-re, cuius ſecunda litera vt plurimum eſt ter-tiæ claſſis, interdum non, vt መስው፡ tabeſce-re. Quem facile ab imperatiuo orationis contextus diuidit. Vtuntur interdum pro hoc, ſubiunctiui dictionibus; vt ከመ፡ አዐቅብ፡ vt cuſtodiam, pro cuſtodire. Apponunt ali-quando vt hebrei literas, bclm, de qua re ſta-tim tractabimus.

De Gerundio.

Pro gerundio, futuro vti ſolent, adiecta dictione እንዘ፡ vt እንዘ፡ አፈቅር፡ amando, በእንተ፡ ፍቅር፡ cauſa amoris, ſiue cauſa amandi ኀበ፡ ፍቅር፡ ad amandum. Vtuntur & ſubiunctiuo vt ከመ፡ አዐቅብ፡ vt cuſtodiam, ſiue ad cuſtodi-endum. At quemadmodum hebrei addunt infinitiuo literas, bclm; ita & hi; ſed tamen ſi quis in gerundium potius retulerit, nõ pec-cabit, vt በርእየ፡ videndo, በዐቂብ፡ in cuſtodien-do ለገቢር፡ ad faciendum, cum autem ለ futuro Pſalm. cxyiij.
inuenies additum, emphaſim quandam ſigni-ficat, et vehementiam, vt ለይትኀፈሩ፡ erubeſ-cant; ለይግብኡ፡ conuertantur ለየወ፡ዱ፡ quæ-runt deiicere me.

De Participio .

Participii loco Aethiopes vti solent futuro, aut præterito cum relatiuo እለ: qui, ከመ: et እንዘ: vt exemplū, ለእለ: የዐቅቡ: qui custodient, pro custodientium, እለ: መሀሩ: docentes, qui docuerunt, verius, እለ: ይፈርሁከ: timentes te, እለ: ይርሕቁ: discedentes, ለእለ: ይሣቅዩኒ: tribulātibus me, ለእለ: ያፈቅሩ: diligētium, & ita omnia fere per relatiuum, vt & nos quoq; interdum, resoluunt; at cum sub
Luc. 1. iunctiuo ከመ: የሀበነ: quod daret nobis, pro se daturum, እንዘ: ይብሉ: dicentes, & alia multa, quæ facile ex longa lectione discere poteris.

De verbo passiuo .

Non solum ab actiuo sed etiam a transitiuo verbo, passiuum descendit, quod facillime ex adscita internoscitur litera . Apponitur enim pro signo ት in principio præteriti, & in futuro, post futuri literas, vt አፈቅር: amem, እትፈቀር: amer, & in trāsitiuo አግብር: fieri faciam, አስተጋብር: passiuum suum, habetq; literam ስ addititiam, eo quod transitiuum sit. Declinatur autem in omnibus vt actiuum . Nota tamen q; in præteritis apponitur ተ primæ classis potius q̄ ት sextæ, vt ተቀደስኩ: ተቀደስከ: sanctificatus sum, sanctificatus fuisti, & alia similia .

Nõ fuerit ab re, ſi poſteaq̃ de verbis tractatum eſt, vnum ex illis lectorum oculis ſubiiciatur, ex quo cætera quoq; ſimiliter duci poſſint, inuenies inter legendum, quæ exempli cauſa adiecta ſunt, licet ad verbi tempora non ſpectent. Nomen etiam quod a verbis deſcendt, hoc enim illis peculiare eſt, tum maſculinum, tum etiam fœmininũ vno tantum exemplo ſubiecimus.

Declinatur verbum ቀደሰ, ideſt ſanctifico.

አቀድስ፡ትቀድስ፡ይቀድስ ✤ Pl. ንቀድስ፡ትቀድሱ፡ይቀድሱ ✤ — Præſẽs qd idẽ ẽ. cũ futu.
ቀደስኩ፡ቀደስከ፡ቀደሰ ✤ Pl. ቀደስነ፡ቀደስክሙ፡ቀደሱ ✤ — Pręt. pf.
አቀድስ፡ዘይተልው ✤ cæt era vt in præſenti — Futurũ.
ቀድስ፡ይቀድስ፡ hebreorum modo Pl. — Impera.
ንቀድስ፡ትቀድሱ፡ይቀድሱ፡ ſicut futurum
ትቀድስ፡ይቀድስ ✤ — Fut. im.
ትቀድሱ፡ይቀድሱ ✤ ſicut futurum indicatiui — Optati.
ሰምረ፡እግዚአብሔር፡እቀድስ፡ትቀድስ፡ይቀድስ ✤ Pl.
ሰምረ፡ እ፡ንቀድስ፡ትቀድሱ፡ይቀድሱ ✤ ſicut futurum. — P. pl. ſq̃ perf.
በሰማረተ፡እግዚአብሔር፡ቀደስኩ፡ቀደስከ፡ቀደሰ ✤ Pl.
በሰመረተ፡እ፡ቀደስነ፡ቀደስክሙ፡ቀደሱ፡፡ ſicut præt. indi.
ለእመ፡ሰምረ፡እግዚአብሔር፡እቀድስ፡ዘይተልው ✤ — Futurũ.
ሰበ፡ ለእመ፡ cætera ſicut futurum indicatiui
ከመ፡እቀድስ፡ከመ ትቀድስ፡ከመ፡ይቀድስ ✤ Pl. — Subiun.
ከመ፡ንቀድስ፡ከ፡ትቀድሱ፡ከ፡ይቀድሱ ✤ ſicut futurum.
ለእመ፡ቀደስኩ፡ቀደስከ፡ቀደሰ ✤ Pl. — P. perf.
ለእመ፡ቀደስነ፡ቀደስክሙ፡ቀደሱ ✤ ſicut præteritũ ind. — Futurũ.
ሶበ፡እቀድስ፡ሶበ፡ትቀድስ፡ሶበ፡ይቀድስ ✤ Pl.

Infiniti. ሶበ:ንቀድስ:ሶበ:ትቀድሱ:ሶበ:ይቀድሱ:: ſicut futu, ind.
ቀዲስ;ወቀዲስ:ቀድሶ ✤ hebreorum more, addunt etiam interdum literas bclm, ſicut hebrei

Partici. loco
እንዘ: እቀድስ: እንዘ: ትቀድስ: እንዘ: ይቀድስ:: Pl.
እንዘ: ንቀድስ: እንዘ: ትቀድሱ: እንዘ: ይቀድሱ ✤
Sicut futurum cum hac dictione እንዘ:

Gerun. loco.
በቀድሶ:እመ:ብየ:ቀድሶ:እስመ:ብየ:ቀድሶ:
በኀበየ:ቀድሶ: በኀቤከ:በኀቤሁ: በኀቤነ: በኀቤክሙ ✤
Vides q̃ hebreorum more præterito tantum & futuro p̃ cæteris tẽporibus vtatur, additis quibuſdã dictionib⁹.

Nomen verbale. ቅዱስ:ቅድስት: Sanctus & ſancta.
ቅዱስ : ወልድከ : መጽአ: እምድንግል : ተወሊዶ: ከመ:

Appẽd. ſanctus filius tuus venit a virgine, naſcendo vt
ፈቃደከ : ይፈጽም : ወሕዝበ : ለከ: ይሰርእ : ቅዱስ ✤
voluntatẽ tuã impleret, & poꝑulũ tibi ordinaret ſanctũ
ቅድስት: ለቅዱሳን: ቅዱስ: ተቀድሰ ✤
Sanctitas ſanctis ſanctificatione ſanctificetur.

Eiuſdem verbi fœminina tempora, quæ omnia hebreorum morem ſequuntur.

Præsẽs አንስት: እቀድስ: ትቀድሲ: ትቀድስ:: Pl.
ንቀድስ:ትቀድሳ:ይቀድሳ::
Vides q̃ prima perſona vtriuſq; num. maſc. ſimilis eſt.

Pręt·pf. ቀደስኩ: ቀደስኪ: ቀደሰት: Pl. ቀደስነ:ቀደስክን:ቀደሳ::
Sicut apud hebreos.

Impera. ቀድሲ:ትቀድስ: Pl. ንቀድሳ:ትቀድሳ:ይቀድሳ::

Futurũ. ትቀድሲ:ትቀድስ:ትቀድሳ:ይቀድሳ:

Optati. omiſſa eſt 1. pſona Plur. numeri, q̃a maſc. ſimilis eſt.
ሰምረ:አ:አቀድስ:ትቀድሲ:ትቀድስ: P. ን: ትቀድሳ: ይ::
vt in futuro.

Præter. በሰምረት: እቀ: ቀደስኪ: ቀደሰት : Pl. ን: ቀ: ቀደስክን: ቀደሳ:

Subiun. ከመ: አ :ቀድስ:ትቀድሲ:ት: Pl. ከመ: ን: ትቀድሳ: ይቀድሳ :

ለእመ፡ቀ፡ቀደስኪ፡ቀደሰት፡ Pl. ለእመ፡ቀደስነ፡ቀደስክሙ፡ቀ፡ Præter.
ቀዲስ፡ወቀዲስ፡ እንዘ፡ትቀድስ፡ ቅድስት፡፡ ቅዱስት፡ Infiniti.
አቀድስ፡ ተቀድስ፡ የቀድስ፡ Pl. ንቀድስ፡ተቀድሱ፡ ያቀድሱ፡፡ Trāsiti.
አቀደስኩ፡አቀደስከ፡አቀደሰ፡Pl. አቀደስነ፡አቀደስክሙ፡ አቀደሱ፡ præsens.
አቀድስ፡ የቀድስ፡ Pl. ንቀድስ፡ አቀድሱ፡ ያቀድሱ፡ Præter. Impera.
አቀድስ፡እንዘ፡ አቀድስ፡ Infinit.
እትቀደስ፡ትትቀደስ፡ ይትቀደስ፡ gerun.
ንትቀደስ፡ትትቀደሱ፡ ይትቀደሱ፡፡ Pl. Passiuū
ተቀደስኩ፡ተቀደስከ፡ተቀደሰ፡ Pl. ab acti.
ተቀደስነ፡ተቀደስክሙ፡ተቀደሱ፡ Præter Impera
ተቀደስ፡ ይትቀደስ፡ Pl. ንትቀደስ፡ተቀደሱ፡ ይትቀደሱ፡፡
ትትቀደስ፡ ይ፡ Pl. ንትቀደስ፡ ትት፡ ይ፡ Fut. im.
ሰምረ፡ እ፡ትቀደስ፡ትት፡ይ፡ Pl. ንትቀደስ፡ትት፡ይ፡ Optat.
በሰምረ፡እ፡ተቀደስኩ፡ተ፡ተቀደሰ፡ Pl. በ፡ተቀደስነ፡ præteri.
ተቀደስክሙ፡ ተቀደሱ፡፡
ለእመ፡ሰመረ፡እ፡እትቀደስ፡ትትቀደስ፡ይትቀደስ፡ Pl: Futurū
ንትቀደስ፡ትት፡ ይትቀደሱ፡
ከመ፡ እትቀደስ፡ትትቀደስ፡ይ፡ Pl. ን፡ትት፡ይ፡ (ተቀደሱ፡ Subiun.
ሶበ፡ተቀደስኩ፡ተ፡ተቀደሰ፡ Pl. ሶበ፡ተቀደስነ፡ተቀደስክሙ፡ præter.
ተቀደሶ፡እንዘ፡እትቀደስ፡ዘይትቀደስ፡ዘተቀደሰ፡ Infinit.
ይትቀደስ፡ስምከ፡፡ ይትባረክ፡መለኮትከ፡ ይትአኰት፡ መን Gerun.
Sāctificetur nomē tuū, benedicatur diuinitas tua, laudetur regnū Partici.
ግሥትከ፡ ይትነገር፡መንክራቲከ፡ ይትለው፡ አሰረ፡ወሕይከ፡ Gratia.
tuū, narrentur miracula tua, sequantur (gētes) uestigium unici tui. actio.
ለከ፡ ስብሐት፡ አአበ፡ ምስለ፡ ወሕይከ፡ ኢየሱ፡ ወምስለ፡
tibi gloria o Pater cum unico tuo Iesu, & cum
ጰራቅሊጦስ፡መንፈስከ፡ሰብዐ፡ ለለ፡እለቱ፡ዘልፈ፡አሜን፨
paracleto spiritu tuo septies & semper Amen.

Subiecimus post verbum pronomina quædam quæ in omniū ore quotidie versantur, vt ex hoc huius sanctæ linguæ familiaritatem citius quis nanciscatur.

Pronomina non affixa.

Ego — Ego mei mihi me a me
masc. — አነ፡ ዘአነ፡ ሊተ፡ አነ፡ እምኔየ፡
nos nostri nobis nos a nobis
ንሕነ፡ዘንሕነ፡ለነ፡ንሕነ፡እምኔነ ❧
Tu masc. — አንተ፡ዘአንተ፡ለአንተ፡አንተ፡ኦ፡እምአንተ፡
አንትሙ፡ዘአንትሙ፡ለአንትሙ፡አንትሙ፡ኦ፡እምአንትሙ፡
Ille. — ውእቱ፡ዘውእቱ፡ለውእቱ፡ውእቱ፡እምውእቱ፡ (እም፡
እሙንቱ፡ ዘእሙንቱ፡ ለእሙንቱ፡ እሙንቱ፡ ኦእሙንቱ፡
Tu fem. — አንቲ፡ዘአንቲ፡ለአንቲ.አንቲ፡ኦአንቲ፡እምአንቲ፡
አንትን፡ዘአንትን፡ለአንትን፡አንትን፡ኦአንትን፡እምአንትን፡
Meus — ዚአየ፡ዚአኪ፡ዘ፡ሊተ፡ለኪ፡ዚአየ፡ዚአኪ፡ኦ፡እምዚአየ፡እም
Tua. — ዚአነ፡ ዚአክን፡ዘ፡ ለዚአነ፡ለዚአክን፡ ዚአነ፡ ዚአክን፡ኦ፡
እምዚ፡
Tuus — ዚአከ፡ ዘ፡ለዚአከ፡ዚአከ፡ኦዚአከ፡እምዚአከ፡ አክሙ
ዚአክሙ፡ዘዚአክሙ፡ለዚአክሙ፡ዚ፡ኦ ዚአክሙ፡እምዚ
Suus. — ዚአሁ፡ ዚአሃ፡ዘዚአሁ፡ ዘዚአሃ፡ ለዚአሁ፡ለዚአሃ፡ዚ፡ ዚ፡
sua. — እምዚ፡ እምዚአሃ፡ ዚአሆሙ፡ዚአሆን፡ዘ፡ ለዚአሆሙ፡
ለዚአሆን፡ዚአሆሙ፡ዚአሆን፡እምዚአሆሙ፡እምዚአሆን
Ego, tu, — አነ፡አንተ፡ውእቱ፡
ille masc. — አነ፡አቲ፡ይእቲ፡
Ego, tu, — ንሕነ፡አንትሙ፡ውእቶሙ፡
illa. — ንሕነ፡አንትን፡ውእቶን፡
hoc est — ዝው፡ውእቱ፡
hæc est — ዛቲ፡ይእቲ፡ እምአሐቲ፡
vn' vna. — አሐዱ፡አሐቲ፡ዘአሐዱ፡ዘአሐቲ፡ለአሐዱ፡አ፡አ፡እምአሐዱ
Multus. — ብዙኃን፡ብዙኃት፡ዘ፡ዘ፡ለ፡ለ፡ብ፡ብ፡ኦ፡ኦ፡እም፡እም፡
multa — ውሑዳን፡ውሑዳት፡
Pau. pau — ኵሉ፡ኵሉ፡
omnis
Alter. — ካልእ፡ካልእት ❧ እምኔየ፡እምኔከ፡እምኔሁ፡እምኔነ፡
altera. — እምኔክሙ፡እምኔሆሙ፡ Abla. 3: pro. præd.
እምኔየ፡እምኔኪ፡እምኔሃ፡
እምኔነ፡እምኔክን፡እምኔሆሙ፡

Adiecimus studiose lector ex cæteris orationis partibus, quæ nusq̃ flectuntur, quædã scitu non indigna, ne quis inter legendum, dum forte nomen aut verbum existimat, in errorem impingat.

Præpositiones aliquæ scitu dignæ.

ኀበ	Ad	ርሑቀ:	longe
መንገለ	Apud	በእንተ	propter
ቅድመ:	Ante	በ	in
አንጻረ	Contra	ውስተ	in
መእዲት:	Cis, seu trãs.	ኀውረ:	
አፍአ:	foras, seu foris	ወቅጹረ:	) circum.
ውስጥ:	Intus, seu ĩtro	ክበብ:	circa
ላዕለ:	Supra	ልጹቅ:	iuxta
ታሕት:	Sub	ዘእንበለ:	sine
ጥቃ:	Prope	ዘ:እም:	de
በከመ	Secundum	እምነ:	ex

Aduerbia nonnulla, & coniunctiones.

ከመ:	cum, vt	ኦ	heus
ዘልፈ:	semper	ኅቡረ:	simul
እመ:	si	ምስለ	simul
ዝየ:	hic	እመስምረ:	vtinam
ህየ:	illic	አሀ	Eia
ዮም:	hodie	ከመዝ	Sic
ትማል:	cras	ፍጡነ	Cito
እምዝ	postea	ነዋ:ነሁ:	Ecce
ኢ:አኮ:አልበ	non, si non	አይቴ	Vbi
እወ:አመን:	vere, sic	እምአይቴ	Vnde
ኦ:	o vocantis		

አሐደ፡ጊዜ፡ femel

ክሒቲ፡ femel

፪ጊዜ፡ bis, & ita de reliquis femper fignado numeros cū dictione ጊዜ

ሶበ፡ nifi dum

ሲ autem, fi

ሕቀ፡ paululum

ኅውጽ፡ minime.

ግሩሬ፡ disgregatim

ለለ dictio eft duplicatiua.

ለምንት፡ quare

እሲመ፡አመ፡ donec

እሰሙ፡ quia

ፌድፌደ፡ multo magis

አኮ፡ non fic

አው፡ aut

ግሙራ፡ terribiliter, et nunquam

ይእዜ፡ Nunc

ብዙኀ multum

ወሑድ፡ minus

አላ፡ fed

በእንተ ምንት quare

እሁ፡ን፡ fic fic, parū

ዋይ፡አለ፡ affirmantis

ዋይ፡ወይሌ veh

አሐዝብ፡ forfitan

በእንተ፡ ምኒት፡ Propter quid

ወሐከ፡ exacerbatiua

ወ፡ &

ኒ፡ etiam

ሶበ፡ Quando

Veterum Sabinorum linguæ reliquiæ, quibus hodie Aethiopes in quibusdam oris, & Sabæi Nubeiq; vtuntur.

ከር፡ car, hafta, curim dixere Sabini.

ኔሮን፡ Neron, fortis.

ቀዐት፡ kahate, fapiens, Sabinis cato.

ተረት፡ Terat, molle, Sabinis, Tarentum.

ኅርን፡ hern, faxa felecta Sabinis, herne:

ቀሲስ፡ Kafis, vetus, Sabinis kafca:

vnde hoc nomine, ficut Grœci ab ætate πρεσβυτερον, facerdotem appellant.

0	B	r	v	ƶ	ʑ	ʐ	ɪ	ʊ
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	ʌ	ɯ	ɰ	ɥ	ɪ	ɕ	π	ʇ
10	20	30	40	50	60	70	80	90
P	BP	rP	OP	ƶP	ʑP	& cętera.		
100	200	300	400	500	600			
PP	IPP	ʌPP	ɯPP	ɰPP				
100	10 milia	20 milia	30 milia	40 milia				

Et ſic de aliis, componuntq; omnes numeros vt nos, videlicet vnitates ſubiiciētes I0 IB, ideſt, 11, 12, & ſimilia; & ita de maioribus quoq; agunt.

Aethiopes quomodo numerent.

Cum numerant Aethiopes ita dicunt.

Ahadu.	Chleetu.	Salaſtu.	Arbahadu.	Hāſtu
Vnum	duo	tria	4	5
Sedeſtu.	Sabaatu.	Samantu.	Taſaatu	
6	7	8	9	
Aſartu.	Aſartuahadu.	Aſartuchleeutu.		
10	11	12		

Et ita de cæteris.

Heſra	Salaſa	Harba	Hamſa	Seſa
20	30	40	50	60
Sabaha.	Samania.	Tasaa.	Maat.	
70	80	90	100	

Elph	Asartuelph	Esraelph
mille	decemmilia	20 milia
Salasaelph	Arbaelph	Hamsaelph
30 milia	40 milia	50 milia.

Et eodem modo cætera omnia, quæ ad numerandi attinent rationem.

De Musica Aethiopum.

Musices armonia diuersis nationibus & si eadem fere est, nõ tamen idem canendi seruatur modus, quamobrem nec eadem omnibus modulatio, nec iidem penitus rithmi; nam uarii animorũ affectus, variis quoq; canẽdi modis exprimũtur, qua ratione græcis: phrygius, ac doricus percelebris habitus. Verum signa quibus flectuntur, eleuantur, aut deprimuntur, hebreis multa, quãdo hoc explicant per accentus, qui apud illos, tam multi, vt apud nullos, quod equidem sciam, plures reperiantur: laboriosa certe professio, at scitu non indigna, nec iniucunda. Aethiopes vero, qui musices imperiti, sicut nec vlla alia gens, minime sunt, cum illam oculis lectorum subiicere volunt, nullas literas aut characteres signant, sed longam literam ita producunt, vt vocem aliquãtulum in ea sistant, breuem breui pronunciant tempore, atq; in pluribus eiusdem classis idem semp-

eſt ſonus, qui remittitur aut intenditur ſe-
cundum claſſium varietatem. Pulchrum pro
fectô videre uos canentes atq; pſallẽtes, nam
non ſolum voces (ut nos) emittunt, ſed ma-
nibus ac pedibus pulſant, varioq; corporis
geſtu ac flexu, conceptos animi motus foras
edunt, præterquod pluribus inſtrumentorũ
generibus delectãtur, de quibus Dauid Pro
pheta in Pſalmis meminit, quibus in eccle-
ſia quoq; vtuntur, totis interdum noctibus
inuigilantes, atq; ſaltantes, vt hyeroſolimis
videri poteſt, quo vndiq; viſendi cauſa ac-
curritur, nam eo gratior, quo rarior con-
centus eſt, licet ab huiuſmodi rerum impe-
ritis fanatici, aut debaccantes potius exiſti-
mentur, q̃ pſallentes, ipſi tamen religioſſi-
me hoc agunt, ita vt intercanendum ſæpiſ-
ſime ora lacrimis rigare ſoleant, vt aũt hu
ius muſices ratio diſci poſſit, ſciendũ eſt il-
los nec διὰ τεσσάρων διὰ πέντε, ſeu διὰ πάσων,
aut huiuſce nominibus inſtructos ad canen-
dum accedere, ſed ſimplici quadam ratione
ſecundum claſſium varietatem, tonos muta-
re, non enim characteres aliquos habẽt, qui-
bus vocum diuerſitas internoſcatur, quem-
admodum nos habemus, ſed eædem literæ in
hoc quoq; eis deſeruiunt: nam literæ primæ

classis primã ac infimam vocem exprimunt, secundæ vero secundam, tertiæ tertiam, quartæ sextam, quintæ itidem sextam, sextæ quintam, septimæ vero ac vltimæ quartam exprimunt vocem, dices enim exempli causa ita.

ተ ቱ ቲ ታ ቴ ት ቶ

Vbi nota ꝙ literæ quartæ ac septimæ classis sicut natura longæ sunt, ita etiam in cantu duplices sunt, cæteræ vero nequaq̃ eo quòd breues sint. Septimam vero vocem dum exprimere volunt, duplicant literam quartæ classis; vt autẽ lectorum oculis subiiciatur aliquod de hac re exemplum, apponam Psalmi .cxvi. primum versum, musicesq́ notas super eum inscribam.

ሰ ብ ሕ ዎ ፡ እ ግ ዚ አ ብ ሔ ር ፡ ኵ ሉ፡

ክ ሙ ፡ አ ሕ ዛ ብ ።

laudate Dominum omnes gentes.

Verum cum habeant varios canendi modos, quos ſuis nominibus, vel a quadrupedum voce, vel ab auium cantu appellant, quos in canendo imitari conãtur, longũ eſſet ſi oẽs canendi modos ſingillatim explicare vellem: hoc tamen ſciendum eſt, quòd multi ſtati ac firmi eorũ cantus ſunt, in quibus muſices, atq; claſſium prædictam regulam non ſequuntur, ſed ad conceptam in animo vocem; vt vulgus apud nos, in cantũ exiliunt, nulla claſſium aut literarum differentia habita. Omnes tamen cantus, vocant aut ግዕዝ፡ quotidianum, aut እዝል፡ feſtiuum, aut አራራይ፡ medium. Ex quibus tamen ſeptem apud eos celebriores ſunt. Primus dicitur መዝሙር፡ Secundus ዝማሬ፡ Tertius ምእራፍ፡ Quartus ሀረብዐት፡ Quintus ሰለሰት፡ Sextus መኀሌት፡ Septimus አጠነ፡ መገረ፡ At de his hactenus, cum nihil ad grammatices cognitionem pertineat; hæc autem ad animorum delectationem in fine ſubiecimus.

Quædam, quæ partim addenda, partim corrigenda sunt.

Fol. 5.	fac. 2.	ver. 21.	ለእግዚእ:
6.	1	20.	& vt plurimũ in ቲ.
7.	2	9.	Add. ĩ fine literã ፒ.
9.	2	19.	ተለዘዘከ:
11.	1	6.	literæ vero.
10.	2	4.	hebrei carent quidẽ præsenti, sed eius loco vtuntur participio præsenti.
10.	2	23.	Præsens tempus, deest, scilicet, quod permaneat, eo modo intelligendo, quo D. Gregorius lib. quarto moraliũc. i. ait. n. modus quippe est temporis, vt statum non habeat mãsionis, quia enim per uentura tendit ad esse, semper ex præteritis festinat non esse. ibidem nobis verius.
11.	1	7.	præter indicatiuum imperatiuum, & infinitiuum.

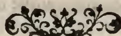
Grammaticæ Aethiopici idiomatis

FINIS.

OMNIVM AETHIOPIAE REGVM,

QVI AB INVNDATO TERRARVM ORBE VSQVE AD NOSTRA tempora imperarunt.

Libellus.

Ethiopes, Regem suum, quē nos vulgo *Prete Gianni* corrupte dicimus, quatuor appellant nominibus, quorum primum est Belul gian, hoc est lapis preciosus, atq; perfectus: ductum est autem hoc nomen ab annulo Salomonis, quem ille filio ex Regina Saba, vt putant, genito, dono dedisse, quoue omnes postea Reges, veluti Dauidicæ familiæ hereditario insigni, usos fuisse, describitur: Deinde cum in sede Dauid, quam a Salomone identidem habuisse aiunt, electum collocant Regem, ሐፄ: haze nominant; hoc est electum, seu sponsum: cum vero eum coronant, appellant Neghuz. Postremo cum, vertice capitis in coronæ modum abraso, ungitur a Patriarcha, vocant Masih, hoc est vnctum: hæc autem Regiæ dignitatis nomina, omnibus communia sunt: proprium vero cuiusq; nomen cum aliqua rerũ, aut personarũ significatione semp impositum, duplex est, vnum quod ei a parentibus natiuitatis, alterum quod baptismi tempore imponitur.

Primus aũt Aethiopum Rex, nostrorum etiam scriptorũ consensu, Cus fuisse asseueratur, quapp ab eo veluti ab autore gentis

regio nominata est: Cus enim Aethiopiam sacra apud hebreos vocat historia. Fuit aũt Cus, vt ex .x. Genesis capite constat, Noe Patriarchæ nepos, ex Cham secundo filio procreatus.

Cus mortuo alios numero sex regnasse in Aethiopia describitur, quorum nec nomina, nec annos, quibus rerum potiti sint, ex codicibus, quos Aethiopes in Italia habent, inuenire potuimus: legimus tamen hos omnes, cum certam regni sedem haud habuerint, sed vagi, palantesq; arabico fuerint more, inter alios Reges ab Aethiopibus minime connumerari. Post horum tem pora, regni sedes in Axuma posita fuit, ibiq; usq; ad Christum permansit: inde in Sceua translata est, vbi vsq; ad nostra tempora ma net. Reges autem qui exinde tam in Axuma, quàm in Sceua, prouinciarum nomina hæc sunt, imperarunt, fuere numero centum quinquagintaocto: quorum primus fuit.

Arue, qui regnauit annis quadrigentis, tam lõga erat antiquorum hominum ætas. postea regnauit.

Agabo, eius frater annis ducẽtum, & hoc, ex quo Arue obiit, quem ab eo occisum aiunt.

Ggedur, qui & Sabanut, Agabo frater, centum quinquaginta, hoc est quinquaginta vnà cum fratre, idq; in vna tantũ prouincia, fratre vero mortuo.c.tũue in tota Aethio.

Ggedur eius frater, quem fortem, ac insignem bellatorem fuisse scribunt, regnauit annis quinquaginta.

Makaada, quæ & Nicaula, quæ a nobis Regina Saba appellatur, huius filia, regnare cœpit post.xxvii. annum Saul: accessit aũt in Hierusalem post quartũ regni Salomonis annũ, sui vero quinquagesimũ: reuersa verò in Aethiopiã regnauit annis vigintiseptẽ.

Menilech Reginæ Sabæ ex Salomone, vt plus iusto persuasi Aethiopes asserũt, filius, regnauit annis vigintinouem: eius nomẽ interpretantur, quomodo mihi similem Deus creauit: ita.n.a Salomone vocatum dicunt, cum primũ eum vidisset: misit namq; eum mater in Hierusalem ad patrem iam puberẽ ac quartumdecimum agẽtem annum: vulgo apud Aethiopes sapientis filius cognominatur, sequuntur ex ordine succedentes liberi & primum.

Andedo, qui regnauit anno vno,

Auda annis vndecim.

Guaasio annis tribus.

Zaugua	Annis	quadraginta quatuor.
Gaasio		dimidio tantum die.
Autet		vno & sexaginta.
Bahaza		nouem.
Chauada		duobus.
Chanze		decem.
Endur		nouem.
Guazha		vno.
Endrah		vno.
Chaales		sex.
Setiia		decem & septem.
Sapheeliia		septem & viginti.
Aglubu		tribus.
Ausena		vno.
Breguas		decem & nouem.
Guaase		vno.
Beseeleugua		decem & septem.
Baazena		viginti septem: huius tpe

Xp̄s Dei filius, ac seruator mūdi natus est.

Lacasa fœmina, quæ Cādax Regina a no strātibus dicitur, annis. x. huius tpe p̄ Eunuchum a Philippo baptizatū, vt in actis Apostol. Lucas cōmemorat, Xp̄i religio in Aethiopia cœpit, quæ postea Math. euange. aduentu mirum in modum aucta est.

Mesne filius regnauit annis sex. Sequuntur ex ordine succedentes liberi.

Sectua qui regnauit annis nouem.
Adgala annis decem, & mensibus septem.

Agba	mensibus sex.
Mali	annis quatuor.
AKle	annis terdecim.
Didima	annis decem.
Autete	annis duobus.
Alda	annis triginta.
Zeghin ex rama	annis octo.

Gafele: quot annis impauit nobis incertũ.
Beseserch, quem ex Oriente venisse aiunt, regnauit annis quatuor.

Azguag	annis septẽ & septuagin.
Hherc	annis vno & viginti.

Besesaue regnauit vno tantũ mense, q apud eos lunaris est, nõ secus q̃ apud hebreos.
Guachena impauit duobus dũtaxat diebus.

Hadas	impauit quatuor mẽsibus
Saghel	imperauit annis tribus.
Asse	annis quatuordecim.
Azgheba	annis tribus & viginti.
Samra	annis tribus:
Aiba	annis sexdecim.
Sthenden	annis triginta septem.
Zacham	annis nouem.
San	annis terdecim.
Igga	annis decem & octo.

Alamida	annis triginta, menſib. 8.
Achiuua	annis tribus.

Abrahā, & Azba fratres, qui religionis Chriſtianæ aſſertores, ac fidei illuſtratores vocati ſunt, regnarunt ſimul annis .xxvii. & menſibus ſex: deinde mortuo Azba, regnauit Abrahā ſolus annis. xiiii. Horū tpe chriſtiana religio p omnem Aethiopiam diſſeminata eſt, poſt decimum ſeptimum ſcilicet regni eorum annum.

Asfa regnauit	annis ſeptem.
Sahal	annis quatuordecim.
Adahana	annis quatuordecim.
Reth	anno vno.
Asfa	annis quinque.
Azba	annis ſexdecim.
Alhamedan	annis ſeptem.
Abra	duobus tantum menſibus.
Sahel	menſibus duobus.
Ghebez	annis quatuordecim.
SeKul	anno vno.
Azba	annis tribus.
Abra & AdaKana	annis ſexdecim.
Zaham	annis vigintiocto.
Amida	annis duodecim.
Sahan	annis duobus.
Azba	annis duobus.

Zahan annis quindecim.
Gabez. annis vno & viginti.
Iacob, & Dauid fratres simul, annis tribus.
Arma annis .xiiii. men. vii. & diebus. vii.
Zittahana annis duodecim.
Iacob annis nouem.
Constantinus annis octo & viginti.
Betesrael cuius nominis interpretatio est domus Israel. mensibus octo.
Gabramaschel annis quatuordecim.

NaleK annis vndecim: huius tpe templa, sacellaq; Christianæ religionis, quæ rara antea in regione erant, p omnem Aethiopiam constructa, erectaq; sunt. Reges deinde qui sequuntur, oẽs non solum Christiani, sed ẽt pii, moribusq; probati fuisse dicuntur, verũ quot nã imperauerint annis, nõ inuenimus.

Bazen. mox	Sensaghed.
Baharsaghed.	Ghermaasfer.
Salaaiuba.	Callulasion.
Sargue.	Zarai.
Bagahamai.	Giaanscheda.
Zeoneghiz.	Malghene
Sepharad	Agdai.
Abraha.	Azbaha.
Asfa.	Afrad.
Amsi	Ahau.
	Arada.

Arada	Aladoua.
Alameda	Tabena.
Chaleb	Gsbramaſchel.
Conſtantiuus	Bezaagher.
Asfa	Arma.
Gianasfa	Gianaſcheda.
Freſennai	Adarahaz.
Aizar	Delnahad. Madai.

Sahata meretrix, cuius nomen ignis ex=ponitur, regnauit annis .xl. Fuitq́ mulier iniqua, atq́ ſacrilega: quando templa omnia, ſacellaq́ depredata fuiſſe deſcribitur, aurum argentumue omne inde auferẽdo: qđ poſtea auaritiæ cauſa ſub terra ocultaſſe cõmemo=(ratur.

Anbaſaudim	Cullaudim.
Ghemaasfare	Girgaz.
Degna Michael	Bedegaz.
Arma	Sbinahanni.

Tredda gabez filia, traditur hæc regulo prouinciæ bugna nupſiſſe, ſuſcepiſſeq́ ex eo filium, in quem totius Aethiopiæ, qđ nunq̃ antea factũ fuerat, regnũ tranſtulerit: creabã tur enim prius Reges ex tribu ſolummodo Dauid: hoc aũt vt facilius facere poſſet, om nem Regiã ſtirpem, quæ ex cognatione Da uid erat, vt quæ p̃ Menilech Salomonis, & Reginæ Sabæ filium cœperat, perdere co=

nata eſt : quod facinus maiori ex parte com
pleuit: nam unus tantum neci ſuperaſſe pro-
ditur, confugerat hic in prouinciam Sceua
ad optimates, qui tum eam gubernabant,
a quibus perbenigne receptus, adiutusq́ eſt:
erant autem hiiqui tum prouinciã regebãt,
numero ſeptem: imperaſſe nihilominus di-
cũtur ex familia huius Reginæ reges quinq́,
idue annis tercentum trigintatribus: tres ex
iis ob vitæ ſanctitatem, & in agendis rebus
prudentiam, ſolertiamue minime vulgarem
celebrantur, Lalibala, Imra, & NaaKutolab
eius nepos. Lalibala ita pius, chriſtianæq́
religionis amator fuiſſe ſcribitur, vt perfra
cta, exciſaq́ rupe Nouena templa ſub terra
excauauerit. Imra vero etiam ſacerdos fuit
tãtæ abſtinentiæ, ac ſanctitatis, vt cum rem
ſacrã agere vellet, miniſterio angelorũ panẽ
ac vinum, ex quibus ſacrũ Chriſti corpus,
ſanguinemq́ conficeret, multoties ſuſcepiſ-
ſe ſcribatur: addũt Aethiopes Nili curſum
eius precibus ſemel ſtetiſſe: ad hunc cũ Rex
Aegypti tributum ex vetuſto regionis mo-
re miſiſſet, oneratis ex eo hominibus tercẽ-
tum quinquaginta tribus, recuſaſſe prodi-
tur, imperaſſeq́ vt eius loco tigna ex Hie-
ruſalem ad conſtruendũ mitteret templum:

H

quod fecit: templumq; ex ea materia constructum usq; ad nostra tempora magna cũ veneratione frequentatum extare dicitur: regnauit autem Imra annis.xl. exactis vero tercentum trigintatribus annis,quibus a.v. regibus qui erant ex cognatione Treddagabez, imperatum fuit: regnum eis qui erant ex stirpe Dauid restitutum est, idue ope, auxilioq; optimatum qui res prouinciæ Scena gubernabant. Primus autem qui ex familia Dauid post hos rerum Aethiopiæ potitus est, fuit.

Icunnuamlach,qui regnauit annis .xv.

Iacbahazeon filius,annis nouem, deinde ex ordine succedentes liberi.

Baharsarda	Esbraad.
Cademsagghed	Zansagghed.
Vdimraad	annis quindecim.
Amdezeon	annis triginta.
Seifaarad	annis vigintiocto.
Vdmaasfan	annis decem.
Dauid	annis trigintatribus.
Theodorus	duobus tantũ mensib.
Isaac	annis decem & septẽ.
Andreas.	

Hesbinaani vnà cum Amde Iesu filio annis.v. posthæc duobus Regiæ curiæ prin

cipibus simul cũ populo aduersus Dauidicã sobolem rebellantibus, puer quidam in Regia sede positus fuit: verũ diuino aliter ordinante consilio; auctores rebellionis capti fuere, regnumq; accepit.

Zaralacob rectæ fidei homo ab Aethip. cognominatus, imperauitq; aunis .xxxiiii.

BeteMariam annis decem, mensibus duobus, & diebus quatuordecim.

Schender annis .xv. mensib.vi.

Amdezeon mensibus sex.

Nahod annis.xiii. mensib.ix.

Lebnadenghel, Dauid cogn. annis. xxxvi.

Claudius, qđ est baptismi nomẽ, ætate nostra regnat: vocatur aũt altero noĩe a parentibus ei natiuitatis tp̃e imposito Aznaphsaghet, cuius expositio est, adoratur a finibus terræ. Sunt aũt numero oẽs Reges, q̃ vsque ad nostra tp̃a rerũ Aethiopiæ potiti sunt, C. LXV. Quibusdã q̃ socii in regno fuere minime hac in supputatione connumeratis.

FINIS.

Impressit oĩa quæ in hoc libro cõtinentur, ex primatũ licentia Valerius Doricus Brixien. opera Angeli de Oldradis.
Romæ Anno a natali Christi. M. D. LII.

Quædam, quæ partim addenda, partim corrigenda sunt.

Fol. 5.	fac. 2.	ver. 21.	ለእግዚእ:
6.	1	20.	& vt plurimũ in ቲ.
7.	2	9.	Add. ĩ fine literã ቈ.
9.	2	19.	ተለዘዘከ:
11.	1	6.	literæ vero.
10.	2	4.	hebrei carent quidẽ præsenti, sed eius loco vtuntur participio præsenti.
10.	2	23.	Præsens tempus, deest, scilicet, quod permaneat, eo modo intelligendo, quo D. Gregorius lib. quarto moraliũc. i. ait. n. modus quippe est temporis, vt statum non habeat mãsionis, quia enim per uentura tendit ad esse, semper ex præteritis festinat non esse. ibidem nobis verius.
11.	1	7.	præter indicatiuum imperatiuum, & infinitiuum.

Grammaticæ Aethiopici idiomatis

FINIS.

OMNIVM AETHIOPIAE REGVM,

QVI AB INVNDATO TERRARVM ORBE VSQVE AD NOSTRA tempora imperarunt.

Libellus.

Ethiopes, Regem suum, quē nos vulgo *Prete Gianni* cor= rupte dicimus, quatuor appel pellant nominibus, quorum primum est Belul gian, hoc est lapis preciosus, atq; perfectus: ductum est autem hoc nomen ab annulo Salomonis, quem ille filio ex Regina Saba, vt putant, genito, dono dedisse, quoue omnes postea Reges, veluti Dauidicæ familiæ hereditario insigni, usos fuisse, describitur: Deinde cum in sede Dauid, quam a Salomone identidem habuisse aiunt, electum collocant Regem, ሐዜ haze nominant, hoc est electum, seu sponsum: cum vero eum coronant, appellant Neghuz. Postremo cum, vertice capitis in coronæ modum abraso, ungitur a Patriarcha, vocant Masih, hoc est vnctum: hæc autem Regiæ dignitatis nomina, omnibus communia sunt: proprium vero cuiusq; nomen cum aliqua rerū, aut personarū significatione semp impositum, duplex est, vnum quod ei a parentibus natiuitatis, alterum quod baptismi tempore imponitur.

Primus aūt Aethiopum Rex, nostrorum etiam scriptorū consensu, Cus fuisse asseueratur, quapp ab eo veluti ab autore gentis

regio nominata est: Cus enim Aethiopiam sacra apud hebreos vocat historia. Fuit aũt Cus, vt ex .x. Genesis capite constat, Noe Patriarchæ nepos, ex Cham secundo filio procreatus.

Cus mortuo alios numero sex regnasse in Aethiopia describitur, quorum nec nomina, nec annos, quibus rerum potiti sint, ex codicibus, quos Aethiopes in Italia habent, inuenire potuimus: legimus tamen hos omnes, cum certam regni sedem haud habuerint, sed vagi, palantesq; arabico fuerint more, inter alios Reges ab Aethiopibus minime connumerari. Post horum tem pora, regni sedes in Axuma posita fuit, ibiq; usq; ad Christum permansit: inde in Sceua translata est, vbi vsq; ad nostra tempora ma net. Reges autem qui exinde tam in Axuma, quàm in Sceua, prouinciarum nomina hæc sunt, imperarunt, fuere numero centum quinquagintaocto: quorum primus fuit.

Arue, qui regnauit annis quadrigentis, tam lõga erat antiquorum hominum ætas. postea regnauit.

Agabo, eius frater annis ducẽtum, & hoc, ex quo Arue obiit, quem ab eo occisum aiunt.

Ggedur, qui & Sabanut, Agabo frater, centum quinquaginta, hoc est quinquaginta vnà cum fratre, idq; in vna tantũ prouincia, fratre vero mortuo. c. tũue in tota Aethio.

Ggedur eius frater, quem fortem, ac insignem bellatorem fuisse scribunt, regnauit annis quinquaginta.

Makaada, quæ & Nicaula, quæ a nobis Regina Saba appellatur, huius filia, regnare cœpit post. xxvii. annum Saul: accessit aũt in Hierusalem post quartũ regni Salomonis annũ, sui vero quinquagesimũ: reuersa vero in Aethiopiã regnauit annis vigintiseptẽ.

Menilech Reginæ Sabæ ex Salomone, vt plus iusto persuasi Aethiopes asserũt, filius, regnauit annis vigintinouem: eius nomẽ interpretantur, quomodo mihi similem Deus creauit. ita. n. a Salomone vocatum dicunt, cum primũ eum vidisset: misit namq; eum mater in Hierusalem ad patrem iam puberẽ ac quartumdecimum agẽtem annum: vulgo apud Aethiopes sapientis filius cognominatur, sequuntur ex ordine succedentes liberi & primum.

Andedo, qui regnauit anno vno.
Auda annis vndecim.
Guaasio annis tribus.

Zaugua Annis quadraginta quatuor.
Gaasio dimidio tantum die.
Autet vno & sexaginta.
Bahaza nouem.
Chauada duobus.
Chanze decem.
Endur nouem.
Guazha vno.
Endrah vno.
Chaales sex.
Setiia decem & septem.
Sapheeliia septem & viginti.
Aglubu tribus.
Ausena vno.
Breguas decem & nouem.
Guaase vno.
Beseeleugua decem & septem.
Baazena viginti septem: huius tpe Xp̃s Dei filius, ac seruator mūdi natus est.

Lacasa fœmina, quæ Cādax Regina a nostratibus dicitur, annis.x. huius tpe p̄ Eunuchum a Philippo baptizatū, vt in actis Apostol. Lucas cōmemorat, Xp̃i religio in Aethiopia cœpit, quæ postea Math. euange. aduentu mirum in modum aucta est.

Mesne filius regnauit annis sex. Sequuntur ex ordine succedentes liberi.

Sectua qui regnauit annis nouem.
Adgala annis decem, & mensibus septem.

Agba	mensibus sex.
Mali	annis quatuor.
AKle	annis terdecim.
Didima	annis decem.
Autete	annis duobus.
Alda	annis triginta.
Zeghin ex rama	annis octo.

Gafele: quot annis impauit nobis incertũ.
Beseserch, quem ex Oriente venisse aiunt, regnauit annis quatuor.

Azguag	annis septẽ & septuagin.
Hherc	annis vno & viginti.

Besesaue regnauit vno tantũ mense, q apud eos lunaris est, nõ secus q̃ apud hebreos.
Guachena impauit duobus dũtaxat diebus.

Hadas	impauit quatuor mẽsibus
Saghel	imperauit annis tribus.
Asfe	annis quatuordecim.
Azgheba	annis tribus & viginti.
Samra	annis tribus:
Aiba	annis sexdecim.
Sthenden	annis triginta septem.
Zacham	annis nouem.
San	annis terdecim.
Igga	annis decem & octo.

Alamida	annis triginta, mensib. 8.
Achiuua	annis tribus.

Abrahã, & Azba fratres, qui religionis Christianæ assertores, ac fidei illustratores vocati sunt, regnarunt simul annis .xxvii. & mensibus sex: deinde mortuo Azba, regnauit Abrahã solus annis. xiiii. Horũ tpe christiana religio p omnem Aethiopiam disseminata est, post decimum septimum scilicet regni eorum annum.

Asfa regnauit	annis septem.
Sahal	annis quatuordecim.
Adahana	annis quatuordecim.
Reth	anno vno.
Asfa	annis quinque.
Azba	annis sexdecim.
Alhamedan	annis septem.
Abra	duobus tantum mensibus
Sahel	mensibus duobus.
Ghebez	annis quatuordecim.
SeKul	anno vno.
Azba	annis tribus.
Abra & AdaKana	annis sexdecim.
Zaham	annis vigintiocto.
Amida	annis duodecim.
Sahan	annis duobus.
Azba	annis duobus.

Zahan annis quindecim.
Gabez. annis vno & viginti.
Iacob, & Dauid fratres simul, annis tribus.
Arma annis .xiiii. men. vii. & diebus. vii.
Zittahana annis duodecim.
Iacob annis nouem.
Constantinus annis octo & viginti.
Betesrael cuius nominis interpretatio est domus Israel. mensibus octo.
Gabramaschel annis quatuordecim.

NaleK annis vndecim: huius tpe templa, sacellaq; Christianæ religionis, quæ rara antea in regione erant, p omnem Aethiopiam constructa, erectaq; sunt. Reges deinde qui sequuntur, oēs non solum Christiani, sed ēt pii, moribusq; probati fuisse dicuntur, verū quot nā imperauerint annis, nō inuenimus.

Bazen. mox	Sensaghed.
Baharsaghed.	Ghermaasfer.
Salaaiuba.	Callulasion.
Sargue.	Zarai.
Bagahamai.	Giaanscheda.
Zeoneghiz.	Malghene
Sepharad	Agdai.
Abraha.	Azbaha.
Asfa.	Afrad.
Amsi	Ahau.
	Arada.

Arada	Aladoua.
Alameda	Tabena.
Chaleb	Gsbramaſchel.
Conſtantiuus	Bezaagher.
Asfa	Arma.
Gianasfa	Gianaſcheda.
Freſennai	Adarahaz.
Aizar	Delnahad. Madai.

Sahata meretrix, cuius nomen ignis exponitur, regnauit annis .xl. Fuitq́ mulier iniqua, atq́ ſacrilega: quando templa omnia, ſacellaq́ depredata fuiſſe deſcribitur, aurum argentumue omne inde auferēdo: qđ poſtea auaritiæ cauſa ſub terra ocultaſſe cõmemoratur.

Anbaſaudim	Cullaudim.
Ghemaasfare	Girgaz.
Degna Michael	Bedegaz.
Arma	Sbinahanni.

Tredda gabez filia, traditur hæc regulo prouinciæ bugna nupſiſſe, ſuſcepiſſeq́ ex eo filium, in quem totius Aethiopiæ, qđ nunq̄ antea factū fuerat, regnū tranſtulerit: creabātur enim prius Reges ex tribu ſolummodo Dauid: hoc aūt vt facilius facere poſſet, omnem Regiā ſtirpem, quæ ex cognatione Dauid erat, vt quæ p Menilech Salomonis, & Reginæ Sabæ filium cœperat, perdere co-

nata est: quod facinus maiori ex parte com pleuit: nam unus tantum neci superasse prodi-ditur, confugerat hic in prouinciam Sceua ad optimates, qui tum eam gubernabant, a quibus perbenigne receptus, adiutusq́ est: erant autem hii qui tum prouinciã regebãt, numero septem: imperasse nihilominus dicũtur ex familia huius Reginæ reges quinq́, idque annis tercentum trigintatribus: tres ex iis ob vitæ sanctitatem, & in agendis rebus prudentiam, solertiamue minime vulgarem celebrantur, Lalibala, Imra, & NaaKutolab eius nepos. Lalibala ita pius, christianæq́ religionis amator fuisse scribitur, vt perfracta, excisaq́ rupe Nouena templa sub terra excauauerit. Imra vero etiam sacerdos fuit tãtæ abstinentiæ, ac sanctitatis, vt cum rem sacrã agere vellet, ministerio angelorũ panẽ ac vinum, ex quibus sacrũ Christi corpus, sanguinemq́ conficeret, multoties suscepisse scribatur: addũt Aethiopes Nili cursum eius precibus semel stetisse: ad hunc cũ Rex Aegypti tributum ex vetusto regionis more misisset, oneratis ex eo hominibus tercẽtum quinquaginta tribus, recusasse proditur, imperasseq́ vt eius loco tigna ex Hierusalem ad construendũ mitteret templum:

quod fecit: templumq́ꝫ ex ea materia constructum usq́ꝫ ad nostra tempora magna cũ veneratione frequentatum extare dicitur: regnauit autem Imra annis. xl. exactis vero tercentum trigintatribus annis, quibus a. v. regibus qui erant ex cognatione Treddagabez, imperatum fuit: regnum eis qui erant ex stirpe Dauid restitutum est, idue ope, auxilioq́ꝫ optimatum qui res prouinciæ Scecua gubernabant. Primus autem qui ex familia Dauid post hos rerum Aethiopiæ potitus est, fuit.

Icunnuamlach, qui regnauit annis. xv.

Iacbahazeon filius, annis nouem, deinde ex ordine succedentes liberi.

Baharsarda	Esbraad.
Cademsagghed	Zansagghed.
Vdimraad	annis quindecim.
Amdezeon	annis triginta.
Seifaarad	annis vigintiocto.
Vdmaasfan	annis decem.
Dauid	annis trigintatribus.
Theodorus	duobus tantũ mensib.
Isaac	annis decem & septẽ.
Andreas.	

Hesbinaani vnà cum Amde Iesu filio annis. v. posthæc duobus Regiæ curiæ prin

cipibus simul cũ populo aduersus Dauidicã sobolem rebellantibus, puer quidam in Regia sede positus fuit: verũ diuino aliter ordinante consilio; auctores rebellionis capti fuere, regnumq; accepit.

Zaralacob rectæ fidei homo ab Aethip. cognominatus, imperauitq; aunis .xxxiiii.

BeteMariam annis decem, mensibus duobus, & diebus quatuordecim.

Schender annis .xv. mensib. vi.
Amdezeon mensibus sex.
Nahod annis. xiii. mensib. ix.
Lebnadenghel, Dauid cogn. annis. xxxvi.

Claudius, qđ est baptismi nomẽ, ætate nostra regnat: vocatur aũt altero noĩe a parentibus ei natiuitatis tp̃e imposito Aznaphsaghet, cuius expositio est, adoratur a finibus terræ. Sunt aũt numero oẽs Reges, q vsque ad nostra tp̃a rerũ Aethiopiæ potiti sunt, C. LXV. Quibusdã q socii in regno fuere minime hac in supputatione connumeratis.

FINIS.

Impressit oĩa quæ in hoc libro cõtinentur, ex primatũ licentia Valerius Doricus Brixien. opera Angeli de Oldradis.
Romæ Anno a natali Christi. M. D. LII.

